

Forslag til lov om arbejderbeskyttelse.

(Fremsat den 14. oktober 1953 af arbejds- og socialminister *Strøm*).

Afsnit I.

Kapitel 1. Lovens område m. v.

§ 1.

Stk. 1. Denne lov omfatter beskæftigelse af enhver art, offentlig eller privat, hvorved arbejdere (medhjælpere) anvendes i en arbejdsgivers tjeneste.

Stk. 2. Medmindre andet måtte følge af lovens enkelte bestemmelser, finder den dog ikke anvendelse på:

- 1) Arbejde i en arbejdsgivers private husholdning;
- 2) Arbejde, der udføres alene af sådanne medlemmer af arbejdsgiverens familie, som hører til hans husstand;
- 3) Arbejde, der udføres af søfolk, og som må henføres til skibstjeneste, hvad enten det udføres ombord eller ikke;
- 4) Fiskeri;
- 5) Luftfartstjeneste.

Stk. 3. For arbejder, der udføres af militære, og som kan henregnes til egentlig militærtjeneste, kan der af arbejds- og socialministeren efter samråd med forsvarsministeren fastsættes sådanne undtagelser, som hensynet til tjenestens tarv nødvendiggør.

Stk. 4. I det omfang, hvori det særlig måtte være fastsat, finder lovens bestemmelser undtagelsesvis anvendelse på arbejde, som udføres af en selvstændig erhvervsdrivende personlig, hvad enten han beskæftiger fremmed medhjælp eller ikke.

Stk. 5. Bestemmelserne i §§ 18, 19 og 21—26 om maskineri, farlige apparater m. v. skal gælde for alle sådanne tekniske hjælpemidler, som anvendes på landjorden, uanset af hvem de benyttes.

Stk. 6. Hvor flere personer arbejder på samme arbejdssted, men uden at der mellem dem indbyrdes eller mellem dem og trediemand består et arbejdsforhold som mellem arbejdsgiver og arbejder, kan direktøren for arbejdstilsynet, hvis han skønner, at der foreligger en ulykkes- eller sundhedsfare, som bør imødegås, bestemme, at arbejdsstedet (arbejdsforholdet) henføres under loven. — Det samme gælder, hvor flere arbejdere i fællesskab påtager sig et arbejde.

Stk. 7. I tvivlstilfælde afgør arbejds- og socialministeren efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet, jfr. lovens afsnit VI, hvorvidt visse arter af virksomheder eller beskæftigelser falder ind under loven. Forsåvidt direktøren og arbejdsrådet er enige om, at en virksomheds- eller beskæftigelsesart falder ind under loven, og arbejds- og socialministeren tiltræder dette, er ministerens afgørelse endelig.

Stk. 8. Mener en virksomhed, at den af arbejdstilsynet med urette er henført under loven, kan den inden for 14 dage fra det tidspunkt, da den er blevet underrettet om arbejdstilsynets standpunkt, indanke afgørelsen for arbejdsrådet. For så vidt dette er enigt med arbejdstilsynet, er afgørelsen endelig. I andet fald kan arbejdsrådets afgørelse inden for en frist af 14 dage af direktøren for arbejdstilsynet indbringes for arbejds- og socialministeren. Er pågældende virksomheds indehaver utilfreds med ministerens afgørelse, kan han inden 6 uger, efter at han har fået underretning om afgørelsen, indbringe spørgsmålet om, hvorvidt virksomheden med rette er henført under loven, for domstolene.

§ 2.

Stk. 1. I det omfang og på den måde, som arbejds- og socialministeren fastsætter, skal virksomheder foretage anmeldelse til arbejdstilsynet og føre registre.

Stk. 2. Direktøren for arbejdstilsynet er berettiget til i statistisk øjemed at kræve meddelt oplysninger om arbejdernes antal, køn, alder, sundhedsforhold og lønforhold samt om antal, art og størrelse af maskiner, apparater og andre tekniske hjælpemidler, dog at offentliggørelse af sådan statistik ikke sker med nævnelse af navn eller firma.

§ 3.

Stk. 1. Arbejdsgiveren har ansvar for overholdelsen af de ham ifølge denne lov påhvilende pligter.

Stk. 2. Arbejdsgiverne kan dog ved større virksomheder — og under særlige omstændigheder også ved mindre bedrifter — overføre varetagelsen af disse pligter og ansvaret for deres overholdelse til driftsledere eller andre pålidelige og tilstrækkeligt kvalificerede tilsynsførende, men for at arbejdsgiverne herigennem selv skal kunne blive fri for ansvaret, er det dog en betingelse, at det paa tydelig måde er tilkendegivet de pågældende, inden for hvilke lokale eller faglige områder og i hvilket omfang ansvaret for overholdelsen af arbejdsgivernes pligter efter denne lov er overført til dem, og at arbejdsgiverne fører det efter forholdene rimelige tilsyn med, at vedkommende driftsledere eller tilsynsførende varetager hvervet på tilbørlig måde.

Stk. 3. Har en driftsleder eller tilsynsførende handlet efter udtrykkelig ordre fra arbejdsgiveren eller en anden foresat, bliver denne alene ansvarlig.

Stk. 4. I det omfang, hvori det særlig måtte være bestemt i loven, eller med tilslutning af arbejdsrådet i de i henhold dertil udfærdigede forskrifter, kan ansvar for overholdelsen af de i lovens afsnit II indeholdte bestemmelser angående arbejdssteder og tekniske hjælpemidler efter omstændighederne også gøres gældende over for andre, såsom udlejere af lokaler, brugere, leverandører eller opstillere af tekniske hjælpemidler.

Stk. 5. For så vidt angår arbejdssteder, der er inddraget under loven i henhold til § 1, stk. 6, påhviler ansvaret den, der må anses for leder, eller efter omstændighederne enhver på arbejdsstedet beskæftiget person.

Stk. 6. I det omfang, hvori det nærmere er fastsat, har også arbejderne og arbejdernes sikkerhedsrepræsentanter ansvar for overholdelsen af lovens bestemmelser, jfr. § 6, § 7, § 14, nr. 9 og 22, og § 30, stk. 2.

§ 4.

For erhvervsmæssigt arbejde, som arbejdsgivere lader udføre i arbejdernes hjem, fastsætter arbejds- og socialministeren efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet i det omfang, hvori det skønnes påkrævet, regulativmæssige

bestemmelser om de forhold, hvorunder arbejde må foregå i hjemmet. Det kan af arbejds- og socialministeren forbydes i arbejdernes hjem at lade udføre arbejde, der er særlig skadeligt for sundheden eller forbundet med fare for liv og lemmer. Sådant forbud kan også omfatte arbejde, der udføres af medlemmer af den erhvervsdrivendes familie.

Afsnit II.

Bedriftsfarere.

Kapitel 2. Fælles bestemmelser.

§ 5.

Stk. 1. Arbejdsgiveren skal sørge for, at arbejderne er tilbørlig værnede mod sundhedsskadelige påvirkninger eller ulykkestilfælde på arbejdsstedet, og at arbejdet foregår på forsvarlig måde og under i øvrigt betryggende forhold.

Stk. 2. Arbejdsgiveren skal sørge for, at arbejderne er gjort bekendt med de sygdoms- og ulykkesfarer, der eventuelt er forbundet med deres arbejde, samt med de forholdsregler, der må iagttages for at undgå disse farer. Dette skal særlig iagttages over for nyantagne arbejdere, lærlinge og unge arbejdere, der i fornødent omfang skal indøves i anvendelsen af de nævnte forholdsregler.

§ 6.

Stk. 1. Arbejderne skal medvirke til, at de foranstaltninger, der er truffet for at sikre dem mod skadelige påvirkninger eller ulykker, virker efter deres bestemmelse, og de skal i det hele iagttage forsigtighed og orden på arbejdsstedet.

Stk. 2. Arbejderen skal have sin opmærksomhed henvendt på, om værktøj, redskaber, apparater, og maskinelle indretninger er i orden, og han skal, såfremt dette ikke er tilfældet, og han ikke selv kan rette manglen, straks meddele det til sin foresatte eventuelt gennem tillidsmanden eller sikkerhedsrepræsentanten.

Stk. 3. Kommer en arbejder til skade under arbejdet, skal han snarest muligt anmelde det til sin foresatte eller på det dertil anordnede sted, og han må ikke genoptage arbejdet, forinden der er foretaget det fornødne over for beskadigelsen.

Stk. 4. Forsåvidt der er indrettet særlige, af arbejdstilsynet godkendte spiserum, er det forbudt arbejderne at indtage måltider i arbejdsrum, jfr. § 14, nr. 12, med mindre arbejdsrummets særlige art kræver arbejderens tilstedeværelse i arbejdsrummet.

§ 7.

Stk. 1. Hvor der i henhold til § 61, stk. 7, er indrettet en sikkerhedstjeneste, eller hvor arbejdsgiveren af egen drift har indrettet en sådan, af direktøren for arbejdstilsynet godkendt sikkerhedstjeneste, påhviler det denne regelmæssigt at overbevise sig om, at foreskrevne beskyttelsesforanstaltninger er i orden og bliver brugt på forskriftsmæssig måde. Den skal anmelde forefundne mangler til arbejdslederen samt på grundlag af erfaringer og iagttagelser fremsætte henstillinger angående forbedring af beskyttelsesforanstaltninger og vække arbejderens interesse for beskyttelsen mod ulykker og sundhedsskadelige påvirkninger under arbejdet. På tilsynets forlangende skal en eller flere repræsentanter for sikkerhedstjenesten ledsage den tilsynsførende ved inspektioner og understøtte ham i opfyldelsen af hans opgave ved at give oplysninger angående de arbejdstilsynet vedkommende forhold.

Stk. 2. Er der ikke indrettet sikkerhedstjeneste som foran omtalt, repræsenteres arbejderne af sikkerhedsrepræsentanter i overensstemmelse med reglerne i § 61.

§ 8.

Stk. 1. Der oprettes en arbejderbeskyttelsesfond med det formål gennem passende foranstaltninger at oplyse befolkningen om ulykkes- og sygdomsfarer under arbejdet samt medvirke til, at nye beskyttelsesmetoder bliver gennemprøvet og kendt. Der skal herved ikke mindst lægges vægt på f. eks. gennem hensigtsmæssige kursus, at instruere personer, der i deres stilling — f. eks. som værkførere, ingeniører eller arkitekter — har særlig lejlighed til at gøre en indsats til bekæmpelse af ulykkes- og sygdomsfarer. Der kan af fondens midler afholdes udgifter til forsøg med nye beskyttelsesmetoder m. v.

Stk. 2. Arbejderbeskyttelsesfondens midler tilvejebringes ved bidrag fra samtlige i henhold til ulykkesforsikringslovgivningen anerkendte ulykkesforsikringsselskaber, fra de arbejdsgivere, der i medfør af ulykkesforsikringslovens § 15, stk. 13, har erholdt fritagelse for at afgive deres risiko efter ulykkesforsikringslovgivningen, og fra de statsanerkendte sygekasser. Bidragene udgør for ulykkesforsikringsselskabernes og fornævnte arbejdsgivers vedkommende årlig 4 pro mille henholdsvis af den af vedkommende selskab i det forløbne regnskabsår oppebårne præmieindtægt af pligtig ulykkesforsikring og af et af direktoratet for ulykkesforsikringen skønsmæssig beregnet præmiebeløb svarende til vedkommende arbejdsgivers risiko efter loven, jfr. ulykkesforsikringslovens § 19, stk. 2. For sygekassernes vedkommende udgør bidraget 1 pro mille af deres præmieindtægt af ubemidlede, nydende medlemmer i det forløbne regnskabsår. De nærmere regler for bidragenes beregning, formen og fristen for deres indbetaling til fonden m. m. fastsættes af arbejds- og socialministeren.

Stk. 3. Arbejderbeskyttelsesfonden administreres af et udvalg bestående af direktøren for arbejdstilsynet som formand og 2 af arbejdsrådet af dets midte valgte medlemmer, hvoraf det ene skal repræsentere arbejdsgiverne det andet arbejderne.

Stk. 4. Ved udførelsen af fondens opgaver kan udvalget kræve bistand af statsradiofonien og billedteatre.

Stk. 5. Der skal i skoler og andre undervisningsanstalter gives oplysninger om, eventuelt egentlig undervisning i, arbejdets sygdoms- og ulykkesfarer. Efter indstilling fra arbejderbeskyttelsesfonden og efter samråd med arbejds- og socialministeren træffer vedkommende minister bestemmelse om, i hvilket omfang disse oplysninger skal gives.

§ 9.

Med hensyn til arbejde, der er forbundet med særlig fare for liv og lemmer eller sundhed, herunder arbejde, der er særlig anstrengende, kan arbejds- og socialministeren efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet fastsætte regler om forhøjet beskyttelse, hvorved arbejdets udførelse gøres afhængig af særlige betingelser, såsom at arbejdstiden skal begrænses, og at der ikke må anvendes arbejdere under 18 år eller voksne arbejdere, som ikke opfylder de til arbejdets udførelse fornødne konstitutionelle betingelser.

§ 10.

Stk. 1. Til forebyggelse og bekæmpelse af erhvervs sygdomme kan direktøren for arbejdstilsynet bestemme, at der som betingelse for en arbejders beskæftigelse i en virksomhed skal ske regelmæssig lægeundersøgelse af ham, om fornødent også lægeundersøgelse, forinden han

tiltræder arbejdet, jfr. § 53, stk. 4. Tilsvarende bestemmelse kan træffes for virksomheder, hvis arbejde i øvrigt er forbundet med stor sundhedsfare. Arbejdsgiveren er forpligtet til at afholde udgifterne ved lægeundersøgelsen, dog bortset fra den lægeundersøgelse af arbejdere over 21 år, der eventuelt skal finde sted, forinden arbejderen tiltræder arbejdet. Arbejdsgiveren er forpligtet til at opbevare lægeattesterne for arbejdere under 21 år og at holde dem tilgængelige for arbejdstilsynet.

Stk. 2. I tilfælde, hvor direktøren for arbejdstilsynet skønner, at forholdene i en virksomhed, et fag eller et fagligt område rummer en sundhedsfare for arbejderne, kan han til konstatering heraf lade iværksætte lægeundersøgelse af vedkommende arbejdere og arbejds-hygiejniske undersøgelser af forholdene, herunder undersøgelser af den luft, som arbejderne indånder, og af de stoffer, som de er udsat for at blive påvirket af.

Stk. 3. Arbejderne er forpligtet til at underkaste sig de i denne paragraf omhandlede lægeundersøgelser, og arbejdsgiveren er, hvis det ikke er muligt at foretage denne undersøgelse uden for arbejdstiden, forpligtet til at give arbejderne den hertil fornødne frihed uden tab af arbejdsindtægt.

Stk. 4. Bestemmelserne i § 10 kommer også til anvendelse for følgende områder:

1. Erhvervsmæssigt arbejde, der udføres alene af sådanne medlemmer af arbejdsgiverens familie, som hører til hans husstand, jfr. § 1, stk. 2, nr. 2.

2. Luftfartstjeneste, jfr. § 1, stk. 2, nr. 5.

§ 11.

Stk. 1. Arbejds- og socialministeren er beføjet til efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet inden for de i denne lov givne rammer at udstede regulativer m. v. angående sundheds- og velfærdsforanstaltninger på arbejdsstedet og angående forebyggelse af sygdoms- og ulykkesfarer. Sådanne regulativer skal underkastes revision mindst hvert 10. år.

Stk. 2. For så vidt de i henhold til stk. 1 eller § 18 udfærdigede forskrifter stiller krav om særlige besigtigelser eller afprøvninger af tekniske hjælpemidler, påhviler det leverandøren eller ejeren helt eller delvis at afholde de dermed forbundne omkostninger efter arbejds- og socialministerens nærmere bestemmelse.

Stk. 3. For virksomheder, der beskæftiger et større antal arbejdere, kan arbejdsrådet efter indstilling af direktøren for arbejdstilsynet pålægge arbejdsgiverne, efter at de har forhandlet med arbejderne eller deres sikkerhedsrepræsentanter, hvor sådanne findes, jfr. § 61, at udfærdige arbejdsreglementer, indeholdende de til betryggelse af sundheden hos og sikkerheden for arbejderne og til opretholdelse af orden og renlighed fornødne bestemmelser, eventuelt til supplerende af allerede bestående, almindeligt gældende forskrifter. Disse arbejdsreglementer skal godkendes af arbejdsrådet.

§ 12.

Stk. 1. Enhver, som vil oprette eller omdanne en under denne lov hørende virksomhed, er berettiget til at indhente arbejdstilsynets udtalelse om, hvorvidt der af hensyn til bestemmelserne i loven og de i henhold til denne udfærdigede forskrifter er noget at indvende imod den lagte plan. Den, der ønsker en sådan udtalelse, skal til arbejdstilsynet indsende fyldestgørende tegninger over arbejdsstedets indretning samt i øvrigt meddele arbejdstilsynet de oplysninger angående indretningen, som dette måtte ønske.

Stk. 2. For virksomheder, hvor der foreligger særlig ulykkes- eller sundhedsfare kan arbejds- og socialministeren bestemme, at planer til ny- eller ombygninger skal være godkendt af arbejdstilsynet, forinden de bringes til udførelse.

Stk. 3. Arbejds- og socialministeren fastsætter efter forhandling med indenrigs- og boligministeren regler for samarbejde mellem arbejdstilsynet og bygningsmyndighederne.

§ 13.

Arbejds- og socialministeren er beføjet til, hvor særlige forhold måtte foreligge, efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet at tilstede lempelser i de i dette afsnit indeholdte bestemmelser og de i medfør heraf udfærdigede forskrifter. Ved de regler, der i henhold hertil udfærdiges, bemyndiges direktøren for arbejdstilsynet til i enkelttilfælde at tilstede lempelser med hensyn til opfyldelsen af de i regulativer og forskrifter, jfr. §§ 11 og 18, indeholdte bestemmelser.

Kapitel 3. Særlige regler.

A. Sundheds- og velfærdsforanstaltninger på arbejdsstedet.

§ 14.

For håndværks-, industri-, handels- og kontorvirksomhed, der foregår på fast arbejdssted, gælder følgende bestemmelser:

Nr. 1. Loftshøjde. Arbejdsrum skal have en loftshøjde af mindst 2,5 m. I arbejdslokaler, der indrettes efter lovens ikrafttræden, og i hvilke der foregår en stærk udvikling af hede, fugtighed, støv, os, røg, stank o. l. eller fremkommer giftige eller eksplosive luftarter, eller hvor der under loftet findes drivværk i væsentligt omfang, skal loftshøjden være mindst 3 m. Arbejds- og socialministeren kan bestemme, at det samme skal gælde i virksomheder, hvor særlige sundhedsmæssige hensyn gør sig gældende.

Nr. 2. Luftrum. Arbejdsrum skal indeholde et luftrum af mindst 15 m³ for hver i rummet beskæftiget arbejder. Hvor der er truffet effektive foranstaltninger med hensyn til luftfornyelse, kan det krævede luftrum nedsættes til 10 m³ for hver beskæftiget arbejder. Hvor et eller flere af de i nr. 1, 2. pkt., angivne forhold begrunder det, kan arbejdstilsynet kræve luftrummet for hver beskæftiget arbejder forøget, dog ikke udover 25 m³. Det samme gælder, hvor andre særlige forhold gør sig gældende, f. eks. betydelig tilgang af kunder i butiklokaler. Ved beregningen af luftrummet kommer højder over 4 m ikke i betragtning.

Nr. 3. Gulve. Arbejdsrummets gulv skal være af en til arbejdets art passende beskaffenhed. Det må ikke ligge lavere end 1 m under jordsmonnet, og der skal træffes foranstaltninger til modvirkning af, at fugtighed fra grunden trænger op gennem gulvet. Gulve og vægge skal slutte tæt til hinanden.

Nr. 4. Tag, vægge og lofter i arbejdsrum skal yde fornøden tæthed og varmeisolation. Vægges og lofters bestrygning skal vedligeholdes på tilbørlig måde, og hvidtning skal fornyes med passende mellemrum i almindelighed en gang om året. Tapet på vægge og lofter i arbejdsrum kan forbydes af tilsynet, hvor anvendelsen må anses for uheldig af sundheds- eller renlighedshensyn.

Nr. 5. Belysning. Belysningsforholdene skal være således ordnet, at arbejdet kan udføres, uden at arbejdernes syn påvirkes uheldigt deraf. Hvor det ikke udelukkes

ved arbejdets natur eller særlige forhold, skal der i lokaler, hvor arbejde regelmæssig foregår, være adgang for tilstrækkeligt dagslys. Kunstig belysning skal være af passende art og styrke og skal være således indrettet, at den ikke blænder arbejderne eller fremkalder uheldige skyggevirksomheder.

Nr. 6. Rengøring. Arbejdsstedet skal tilbørlig renholdes. Rengøring skal, såvidt muligt, udføres uden for arbejdstiden og på en sådan måde, at der ikke udvikles støv. Hvor rengøring af tekniske grunde må foretages i arbejdstiden, skal der bruges støvsugning og træffes foranstaltninger til at undgå forurening af luften med støv eller skadelige stoffer.

Nr. 7. Temperatur. Arbejdsrum skal i arbejdstiden have en under hensyn til arbejderne og arbejdets art passende varmegrad. I den kolde årstid skal spiserum være opvarmet.

Nr. 8. Drikkevand. Arbejderne skal have let adgang til rigeligt, sundt og friskt drikkevand. Forsyningen hermed skal ske på forsvarlig og hygiejnisk måde.

Nr. 9. Vaskeindretninger og bade. I eller i passende nærhed af omklædningsrum eller, hvor sådanne ikke findes, arbejdsrum, skal der — medmindre arbejdstilsynet efter forholdene anser det for unødvendigt — findes hensigtsmæssige og tilbørlig renholdte vaskeindretninger i passende antal. Gør sundhedshensyn eller arbejdets art det påkrævet, kan der kræves tilførsel af varmt vand til vaskeindretningerne og om fornødent kræves indrettet passende vaske- og baderum med varmt vand, som arbejderne er forpligtet til at benytte. Hvor arbejdere beskæftiges med giftige, ætsende eller på anden måde sundhedsfarlige stoffer, kan arbejdstilsynet påbyde, at der skal gives dem adgang til uden tab af arbejdsindtægt at benytte vaske- og baderum i mindst 10 minutter før hovedmåltid og før arbejdstidens slutning. Arbejderne er forpligtet til i dette tidsrum at fjerne de nævnte stoffer fra huden. Ved vaske- og badeindretninger skal der for hver arbejder findes et håndklæde, der skiftes mindst en gang hver uge. I tilfælde, hvor sundhedshensyn eller arbejdets art gør det påkrævet, at arbejderne benytter vaske- og badeindretninger, påhviler det arbejdsgiverne at anskaffe og vedligeholde håndklæder og renselsesmidler.

Nr. 10. Garderober, cykleskure m. v. I virksomheder, hvor omklædning finder sted, skal der findes passende beliggende og forsvarligt indrettede omklædningsrum. Arbejdernes tøj skal opbevares på hensigtsmæssig måde, medmindre arbejdsrådet efter indstilling fra direktøren for arbejdstilsynet mener at kunne fravige dette krav for visse kategorier af virksomheder. Opbevaringen må ikke finde sted i spiserum, medmindre tilsynet tillader det, og i håndværks- og industrivirksomheders arbejdsrum kun, for så vidt der dertil er indrettet passende skabe. Hvor arbejdstøj er særlig udsat for forurening, kan det påbydes, at det skal opbevares andetsteds end de klædningsstykker, der ikke bruges under arbejdet. Cykler og lignende befordringsmidler, der anvendes af arbejderne ved befordring til arbejdsstedet, skal i arbejdstiden kunne opbevares på hensigtsmæssig måde, for så vidt ikke de stedlige forhold umuliggør det.

Nr. 11. Arbejdsklæder m. v. Arbejdernes beklædning skal være afpasset efter arbejdets art. Hvor sundhedsmæssige hensyn gør særligt arbejdstøj påkrævet, kan det pålægges arbejdsgiveren at stille sådant til rådighed for arbejderne og at sørge for dets renholdelse, medmindre arbejderne er overenskomstmæssig forpligtet til selv at sørge for dette særlige arbejdstøj og renholdelse heraf. Er arbejderne udsat for stærk hede eller fugtighed, kan tilsynet kræve, at der skal gives dem mulighed for at skifte klæder og få arbejdstøjet tørret.

Nr. 12. Opholds- og spiserum. Der skal anvises arbejderne passende plads til at indtage deres måltider og gives dem mulighed for at opvarme medbragt mad og drikke. Såfremt forholdene efter tilsynets skøn gør det rimeligt, skal der indrettes passende spiserum, hvor arbejderne tillige kan opholde sig i hvilepauser, jfr. § 6, stk. 4.

Nr. 13. Aftrædelsesrum. Der skal forefindes forsvarligt indrettede og passende beliggende aftrædelsesrum i tilstrækkeligt antal og forsynet med papir; de skal så vidt muligt være forsynet med vandudskylning. Særskilt aftrædelsesrum skal forefindes for hvert køn, medmindre der normalt beskæftiges færre end 5 af det ene køn.

Nr. 14. Stole. Til arbejdere, hvis arbejde kan foregå i siddende stilling, skal der anvendes hensigtsmæssigt indrettede stole. Foregår arbejdet i stående stilling, kan det kræves, at der anbringes siddepladser, som kan benyttes, når der under arbejdet måtte være lejlighed dertil, forsåvidt anbringelsen kan ske uden at lægge arbejdet hindringer i vejen og uden at frembyde fare for arbejderne.

Nr. 15. Luftfornyelse m. v. Der skal på hensigtsmæssig måde, så tilfredsstillende som skyldigt hensyn til virksomhedens art tillader det, sørges for tilstrækkelig tilførsel af frisk luft, om fornødent ved luftfornyelse ad kunstig vej, idet dog skadelig luftstrømning skal søges undgået.

Nr. 16. Røg, damp, giftige og eksplosive luftarter m. v. Sundhedsskadelige eller eksplosive luftarter samt røg, damp, stærk hede eller stank, som udvikler sig i enkelte arbejdsrum eller i dele af bedrifter, skal såvidt muligt fjernes på udviklingsstedet og hindres i at trænge ind i andre arbejdsrum. Hvor sundhedsskadelig forurening af luften ikke kan undgås, skal der være truffet foranstaltninger til beskyttelse af arbejderne. Arbejderne skal såvidt muligt beskyttes mod stærk varme- eller kuldepåvirkning.

Nr. 17. Skadelig fugtighedsgrad. Medfører arbejdsprocessen skadelig afvigelse fra luftens naturlige fugtighedsgrad, skal der træffes foranstaltninger til at beskytte arbejderne mod virkningerne heraf.

Nr. 18. Støv. Arbejdsprocesserne skal såvidt muligt være støvfri. Kan udvikling af støv ikke undgås, skal der træffes hensigtsmæssige foranstaltninger til at beskytte arbejderne herimod.

Nr. 19. Giftige og andre sundhedsskadelige stoffer. I enhver virksomhed, hvor giftige eller andre for arbejderne sundhedsskadelige stoffer fremstilles, udvikles, anvendes, forhandles, pakkes, udvejes o. s. v., skal der træffes fornødne foranstaltninger til beskyttelse af arbejderne. Sådanne stoffer skal erstattes med mindre farlige stoffer, hvor dette kan ske uden uforholdsmæssig ulempe for virksomheden. Arbejds- og socialministeren kan efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet helt eller delvis forbyde fremstilling eller anvendelse af særligt farlige stoffer eller gøre anvendelsen betinget af, at alle beholdere og anden emballage, i hvilke stoffet findes i ren eller blandet form, bærer tydelig angivelse heraf.

Nr. 20. Støj og rystelser. Hvor anvendelsen af maskineri eller andre tekniske hjælpemidler medfører støj eller rystelser af en sådan styrke, at arbejderne må antages at påvirkes skadeligt, kan arbejdstilsynet påbyde foranstaltninger derimod, når disse er gennemførlige uden uforholdsmæssige udgifter eller ulemper.

Nr. 21. Smittefare. Hvor arbejdsprocessen eller de forhold, hvorunder arbejdet foregår, rummer særlig mulighed for smitte, skal der træffes passende foranstaltninger herimod.

Nr. 22. Personlige beskyttelsesmidler m. v. Er det ikke på anden måde muligt at beskytte arbejderne mod sundhedsskadelige påvirkninger, skal der, hvor det er muligt, anvendes personlige beskyttelsesmidler, såsom hensigtsmæssige masker, handsker, briller og indåndingsapparater. Udgifterne herved afholdes af arbejdsgiveren. Arbejderne er forpligtet til at anvende de påbudte beskyttelsesmidler.

Nr. 23. Sovesteder. Er arbejdsstedet så afsides eller isoleret beliggende, at arbejderne ikke uden videre kan skaffe sig ophold for natten, skal arbejdsgiveren sørge for forsvarligt indrettede sovesteder, særskilt for mænd og kvinder.

§ 15.

Stk. 1. Arbejde, der efter dets natur sædvanligvis foregår indendørs, må ikke, medmindre særlige forhold gør sig gældende, til skade for arbejderne henlægges til regelmæssig udførelse under åben himmel.

Stk. 2. Foregår arbejdet helt eller delvis under åben himmel eller i åbne skure, under halvtage el. lign., finder bestemmelserne i § 14 kun anvendelse med de afvigelser, som forholdenes natur medfører.

Stk. 3. Hvor det af hensyn til arbejdernes sundhed er nødvendigt, og forholdene gør det muligt, kan arbejdstilsynet påbyde, at arbejdet skal foregå under halvtage, såvel som at der skal opføres læskure og/eller passende opholdsrum.

§ 16.

For de af loven omfattede virksomheder, der ikke falder ind under § 14, såsom bygningsarbejde, anlægsvirksomhed, lastning og losning af skibe, transportvirksomhed, restauranter, hoteller og forlystelsesetablissementer, de i § 31, stk. 1, nr. 2 og 3, nævnte virksomheder samt landbrug, skovbrug og gartneri, fastsætter arbejds- og socialministeren efter samråd med vedkommende fagminister samt direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet, i hvilket omfang de i § 14 indeholdte bestemmelser skal finde anvendelse.

B. Forebyggelse af ulykkestilfælde.

1. Almindelige bestemmelser.

§ 17.

Stk. 1. De af loven omfattede bygningsværker, bedriftsindretninger og tekniske hjælpemidler herunder stilladser, løbebroer m. v. skal være udført forsvarligt samt benyttes og vedligeholdes på forsvarlig måde. På områder, hvor der findes anerkendte normer, skal disse følges ved nyanlæg og nyanskaffelser. Hvor forholdene giver anledning dertil, skal arbejdsgiveren for at konstatere forsvarligheden lade foretage undersøgelser, prøver eller besigtigelser, eventuelt ved særlig sagkyndige.

Stk. 2. Ved indretning af bygninger og bedriftsanlæg skal det bl. a. iagttages, at arbejdsstedet forsynes med færdselsveje, trapper og udgange, der tilbørlig sikrer arbejderne under brand eller andre farefulde forhold, samt at farlige gruber, fordybninger o. lign. indhegnes eller dækkes. Tunneler, minegange o. lign. skal være forsvarlig udført og vedligeholdt. Gulve skal holdes i en sådan stand, at fare for fald er tilbørlig afværget, og at materialer eller færdige produkter kan transporteres sikkert. Der skal være den af hensyn til ulykkesfaren fornødne og hensigtsmæssige belysning.

Stk. 3. Indretninger til værn mod ulykkesfarer skal være hensigtsmæssige og anbragt på rigtig måde samt være forsvarlig vedligeholdt.

Stk. 4. Til udførelse af særlig farlige arbejder må ikke anvendes arbejdere, som efter deres legemlige eller åndelige tilstand må anses for uskikket dertil. Ligeledes må arbejdsgiveren ikke beskæftige arbejdere, der ham bekendt lider af besvimelsesanfald, svimmelhed, tunghørighed, stærk nærsynethed eller andre lidelser, ved arbejder, hvor tilstedeværelsen af disse lidelser kan betyde en særlig fare for arbejdernes omgivelser, jfr. herved lov om udøvelse af lægegerning nr. 72 af 14. marts 1934 § 12.

Stk. 5. I tilfælde, hvor tilstedeværelse af ovennævnte lidelser kan betyde en særlig fare for arbejderne selv, men ikke for deres omgivelser, kommer samme bestemmelse til anvendelse, men i sådanne tilfælde vil direktøren for arbejdstilsynet — efter forudgående forhandling med invalideforsikringsretten — kunne meddele dispensation, såfremt arbejdsforbudet i væsentlig grad begrænser pågældendes muligheder for at opnå arbejde.

Stk. 6. For så vidt det må skønnes at rumme fare for en arbejder, at han går alene ved en arbejdsproces, er arbejdstilsynet berettiget til at kræve, at virksomheden tilrettelægger sit arbejde på en sådan måde, at denne fare imødegås.

§ 18.

Arbejds- og socialministeren er beføjet til efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet at

- 1) udfærdige nærmere forskrifter for indretning og benyttelse af særlig farlige tekniske hjælpemidler (maskiner, kedler, apparater o. s. v.) og vedrørende fremstilling af særlig farlige produkter (f. eks. fyrværkerisager) samt vedrørende arbejdsprocesser, der rummer alvorlig eksplosions- eller brandfare.
- 2) påbyde, at personer, der passer sådanne hjælpemidler, skal have gennemgået en nærmere angivet uddannelse og eventuelt aflagt en prøve;
- 3) forbyde anvendelsen af disse hjælpemidler, forsåvidt faren fra dem ikke tilstrækkelig kan imødegås ved forskrifter i medfør af punkt 1 og 2;
- 4) forbyde anvendelsen af særlig farlige arbejdsmetoder;
- 5) påbyde, at personer, der ved fremstilling af særlig farlige tekniske hjælpemidler udfører arbejder, hvis kvalitet er af særlig stor betydning i sikkerhedsmæssig henseende, men ikke lader sig bedømme ved en besigtigelse af det forarbejdede, skal have gennemgået en nærmere angivet uddannelse og eventuelt aflagt en prøve.

§ 19.

Stk. 1. Ingen leverandør, forhandler eller udlejer må udlevere maskiner, maskindele, apparater eller andre tekniske hjælpemidler, mod hvis brug der i henhold til § 18, nr. 3, er nedlagt forbud.

Stk. 2. Ingen leverandør, forhandler eller udlejer må udlevere maskiner, apparater eller andre tekniske hjælpemidler, uden at de i nærværende lov og de i medfør af samme givne forskrifter om indretning og afprøvning er iagttaget, herunder at forsvarlige sikringsdele medfølger.

Stk. 3. Enhver, som selvstændig forestår opstilling af maskiner, maskindele, apparater eller andre tekniske hjælpemidler, er ansvarlig for, at de for indretningen og opstillingen givne forskrifter er opfyldt, inden de tages i brug.

Stk. 4. Foranstående bestemmelser fritager ikke brugeren for det ham iøvrigt efter nærværende lov påhvilende ansvar.

Stk. 5. Arbejds- og socialministeren kan efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet påbyde, at den, der direkte til brugeren leverer visse kraftmaskiner eller visse farlige tekniske hjælpemidler, skal foretage anmeldelse til arbejdstilsynet. Anmeldelsesblanketter udleveres af tilsynet uden vederlag.

Stk. 6. Elektricitetsværker er efter arbejds- og socialministerens nærmere bestemmelse forpligtet til at holde arbejdstilsynet underrettet om deres kraftleverancer.

§ 20.

Stk. 1. I virksomheder og ved arbejde, der er omfattet af denne lov, skal der findes de efter arbejdstilsynets skøn fornødne midler til første hjælp i ulykkestilfælde, ligesom direktøren for arbejdstilsynet kan påbyde indretning af særlig skadestue i større virksomheder, hvis det findes påkrævet.

Stk. 2. I virksomheder med over 20 arbejdere kan det af tilsynet påbydes, at mindst een af arbejderne skal have gennemgået et af direktøren for arbejdstilsynet anerkendt kursus i nødhjælp.

2. Særlige bestemmelser vedrørende enkelte farekilder.

a. M a s k i n e r i.

§ 21.

Stk. 1. Maskineri skal være solidt konstrueret og således indrettet, opstillet og befæstet, at anvendelsen frembyder så ringe fare som praktisk muligt. Det skal om fornødent være forsynet med forsvarlige sikringsdele, der ved nyanskaffelse af maskiner så vidt muligt skal indgå som et led i konstruktionen af pågældende maskine.

Stk. 2. Hvor hensynet til sikkerheden gør det særlig påkrævet, kan arbejdstilsynet påbyde, at der skal træffes effektive foranstaltninger, der hindrer, at pågældende maskineri kan være i gang, uden at de fornødne sikringsdele fungerer.

Stk. 3. Sikringsdele må ikke være fjernet under maskineriets gang.

Stk. 4. De til færdsel bestemte gange i rum, hvor maskiner findes, skal have en sådan bredde og højde og holdes fri i et sådant omfang, at færdselen kan finde sted under betryggende forhold. Andre mellemrum mellem maskiner skal, hvor det er påkrævet, være betryggende afspærret, så længe maskinerne er i gang.

Stk. 5. Under maskineriets gang må pålægning af remme, snore o. lign., rensning, smøring og eftersyn af drivværk og maskiner kun foretages, når det er uomgængelig nødvendigt, og da kun under iagttagelse af særlig forsigtighed, derunder at vedkommende arbejder ikke er iført klæder, der forøger faren ved arbejdet. Personer under 18 år må aldrig anvendes til dette arbejde.

Stk. 6. Når reparationer el. lign. nødvendiggør, at der midlertidig må arbejdes i nærheden af farligt maskineri, skal dette holdes standset og være tilbørlig sikret mod igangsætning, så længe arbejdet står på.

Stk. 7. Når rundsage og andre arbejdsmaskiner, ved hvilke den betjenende person kan komme i berøring med det arbejdende organ, er opstillet i det fri, må sådanne maskiner

ikke benyttes under vejrlig, der væsentlig forøger faren ved arbejdet. Benyttelse af handsker o. lign. er forbudt, når den rummer fare for pågældende arbejder under betjeningen af maskinen.

§ 22.

Stk. 1. Igangsætning af kraftmaskiner skal under iagttagelse af almindelig forsigtighed kunne foregå farefrit. Direktøren for arbejdstilsynet kan udfærdige nærmere regler herom.

Stk. 2. Kraftmaskinen må ikke sættes i gang, forinden dette er tilkendegivet ved signal, der kan høres overalt, hvor der findes maskiner, som drives ved kraftmaskinen. Tilsynet kan dog tilstå lempelser, hvor det skønnes forsvarligt.

Stk. 3. Anvendes vand som kraftkilde, skal passende foranstaltninger træffes til afværgelse af de dermed forbundne særlige farer, herunder fare for oversvømmelser og ulykker ved drukning.

§ 23.

Stk. 1. Drivværk skal indenfor en højde af 1,9 m over gulv eller andet færdselsunderlag eller arbejdsplatform indhegnes eller dækkes. Uanset drivværkets beliggenhed eller indhegning skal de på samme anbragte kamhjul, koblinger og andre farlig fremspringende dele være dækket på betryggende måde, medmindre tilsynet skønner det unødvendigt. Drivremme og drivsnore, som ikke er fuldstændig indkapslet, må ikke være samlet ved farlig fremspringende dele. Har vandret- eller skråtløbende remme eller tove en større hastighed end 10 m pr. sekund eller en større bredde end 150 mm, skal de — uanset deres højdebeliggenhed — overalt, hvor de passerer hen over arbejdspladser eller befærdede steder, være forsynet med forsvarlig underdækning, der i tilfælde af brud kan opfange remmen eller tovet.

Stk. 2. I arbejdsrum skal drivværk, som ikke er fuldstændig inddækket, kunne standses hurtigt og farefrit fra et let tilgængeligt sted i selve lokalet. Gør forholdene det rimeligt og forsvarligt, kan arbejdstilsynet indrømme undtagelse fra denne bestemmelse.

Stk. 3. Drives flere selvstændige bedrifter ved mekanisk overføring fra samme kraftanlæg, skal drivværket i enhver af bedrifterne kunne udløses fra kraftkilden. Ejeren af kraftanlægget er forpligtet til at sørge for, at denne bestemmelse opfyldes.

§ 24.

Stk. 1. Arbejdsmaskiner skal kunne standses hurtigt og farefrit fra selve arbejdspladsen, medmindre arbejdstilsynet skønner det unødvendigt.

Stk. 2. Trækkes arbejdsmaskinen ved rem fra en motor eller drivaksel, og kan igangsætning ikke ske, når arbejdsmaskinen er tilkoblet, skal denne være forsynet med forsvarlig removeføring til løs skive eller andet forsvarligt udløsningsmiddel.

Stk. 3. Arbejdsmaskiner med hurtigtgående farlige værktøjsorganer, der ikke er automatisk afskærmede under maskinernes tomgang, skal kunne igangsættes fra selve arbejdspladsen uafhængigt af andre maskiner; de skal derhos kunne kræves forsynet med en effektiv bremse.

b. Beholdere med dampe eller luftarter under tryk.

§ 25.

Beholdere med dampe eller luftarter under tryk skal besidde den fornødne styrke og være således indrettet, opstillet og passet, at de frembyder så ringe fare som praktisk muligt. Navnlig skal de være tilbørlig sikret imod farlig trykstigning.

§ 26.

Stk. 1. Til pasning af dampkedler og kokekedler under tryk, jfr. dog stk. 6, må kun anvendes ædruelige og pålidelige personer, der er fyldt 19 år.

Stk. 2. Til at forestå pasning af eller selvstændig at passe dampkedler eller dampkedelanlæg med samlet hedeplade på 30 m² eller derover, damplokomotiver af enhver størrelse samt selvtransportable lokomobiler og damptrømler udkræves, at pågældende person er i besiddelse af et af direktøren for arbejdstilsynet udfærdiget certifikat for, at hans uddannelse opfylder visse af arbejds- og socialministeren nærmere fastsatte krav, jfr. § 18, nr. 2.

Stk. 3. Personer, der selvstændig passer andre dampkedler end de i stk. 2 nævnte, skal være i besiddelse af et bevis, der er udstedt af en overingeniør ved arbejdstilsynet, efter at denne gennem en overhøring har forvissat sig om, at vedkommende har fornødent kendskab til dampkedlers pasning. Nærmere regler for udfærdigelsen af disse beviser fastsættes af direktøren for arbejdstilsynet.

Stk. 4. Retten til at passe dampkedler eller kokekedler under tryk kan af direktøren for arbejdstilsynet fratages den pågældende for bestandig eller for en vis tid, når han på grund af upålidelighed ved pasningen, manglende ædruelighed eller legemlige eller sjælelige svagheder er uegnet til at varetage denne gerning.

Stk. 5. Hvis der til pasningen af en af de i stk. 2 og 3 omhandlede dampkedler savnes en kedelpasser med henholdsvis certifikat eller bevis, og årsagen hertil ikke kan tilregnes kedlens ejer eller bruger, er denne berettiget til på eget ansvar at lade kedlen midlertidig passe af en person, som han anser for egnet dertil, når han straks underretter vedkommende overingeniør ved arbejdstilsynet derom. Det samme gælder, hvis der under den kedelpasserens ifølge loven tilkommende ferie ikke kan skaffes en stedfortræder med henholdsvis certifikat eller bevis. Det fastsættes derefter af overingeniøren, hvor længe en sådan konstitution må vare; uden samtykke fra direktøren for arbejdstilsynet må den ikke strække sig ud over 14 dage.

Stk. 6. Fra bestemmelserne i denne paragraf kan arbejds- og socialministeren efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet tillade afvigelser i de enkelte tilfælde eller for visse typer af kedler, når det skønnes rimeligt og forsvarligt, jfr. iøvrigt herved § 13.

Stk. 7. Dampkedler, der hører til statsbanernes og de af staten kontrollerede private jernbaners rullende materiel, undtages fra de i denne paragraf givne bestemmelser og skal alene være underkastet tilsyn efter de for disse baner gældende særlige love og forskrifter.

c. Andre farlige beholdere.

§ 27.

Beholdere med hede, ætsende eller på anden måde farlige stoffer skal være således indrettet eller sikret, at de frembyder så ringe fare som praktisk muligt.

d. Transportarbejde.

§ 28.

Stk. 1. Ved al transport skal der, når godsets vægt eller form gør det påkrævet, og det er praktisk muligt, anvendes særlige hjælpemidler — såsom hejseværker, kraner, tip-

vogne, slidsker og transportbøve — af solid og hensigtsmæssig konstruktion for at værne arbejderne imod ulykker og overanstrengelse.

Stk. 2. Ved hejseværker, kraner, hængebaner og lignende transportmidler skal det særlig iagttages:

- at alle bærende dele (udlæggere, tove, kæder m. v.) har fornøden styrke og holdes i forsvarlig stand,
- at overbelastning ikke finder sted,
- at byrden befæstes og frigøres på forsvarlig måde, og
- at byrden under transporten ikke udsætter mennesker for fare.

Stk. 3. For arbejde ved lastning og losning af søfartøjer skal iøvrigt gælde følgende særlige bestemmelser: Stykgods eller genstande, hvis bruttovægt er 1000 kg eller derover, og som afskibes fra dansk havn, skal udvendig på tydelig og holdbar måde være forsynet med angivelse af vægten. I ganske særlige tilfælde, hvor det er vanskeligt at fastslå den nøjagtige vægt, kan arbejdstilsynet tillade, at der angives en anslået vægt. Drejer det sig om gods, der som transitgods passerer dansk havn, kan ansvar dog kun pålægges vedkommende arbejdsgiver her i landet, for så vidt videreforsendelsen sker på nyt, her i landet udstedt fragtbrev, og forpligtelsen bortfalder, for så vidt sådant gods allerede i forvejen er forsynet med tydelig vægtangivelse, der skønnes at være rigtig. Arbejds- og socialministeren fastsætter efter forhandling med vedkommende fagminister samt direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet nærmere regler for arbejde ved lastning og losning af søfartøjer.

e. Andre farekilder.

§ 29.

Stk. 1. I tilfælde af fare for sammenstyrtning eller omstyrtning af bygninger, skorstene, broer, beholdere o. lign. eller for nedstyrtning eller skred af jordmasser, opstablede materialer o. lign. skal der træffes fornødne sikkerhedsforanstaltninger.

Stk. 2. Under arbejde i brønde, gruber, tunneler, rørledninger, kedler, beholdere o. lign. ligesom under arbejde med giftige, eksplosive eller på anden måde farlige stoffer skal der være truffet de fornødne foranstaltninger til forebyggelse af ulykker ved kvælning, forgiftning eller eksplosion.

f. Personlige beskyttelsesmidler.

§ 30.

Stk. 1. Er det ikke på anden måde muligt at beskytte arbejderne mod ulykkesrisiko, skal der, hvor det er praktisk muligt, anvendes særlige beskyttelsesmidler, såsom hensigtsmæssige arbejdsklæder, sikkerhedsbælter og de i § 14, nr. 22, omhandlede personlige beskyttelsesmidler. Udgifterne herved afholdes af arbejdsgiveren. Dette gælder dog ikke det særlige arbejdstøj og dets renholdelse, hvis arbejderne er overenskomstmæssig forpligtet til at selv at sørge herfor.

Stk. 2. Arbejderne er forpligtet til at anvende de påbudte beskyttelsesmidler.

Afsnit III.

Arbejdstid.

Kapitel 4. Arbejdstidsbestemmelsernes område.

§ 31.

Stk. 1. Arbejds- og socialministeren træffer efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet samt vedkommende fagminister og faglige hovedorganisationer afgørelse af, hvorvidt og i hvilket omfang bestemmelserne i dette afsnit skal finde anvendelse på:

- 1) Landbrug;
- 2) Sygehuse, opdragelseshjem, plejeanstalter, læge- og sygeplejevirksomhed, videnskabelige læreanstalter og laboratorier, skoler, institutioner under hær og flåde, brandvæsen, redningsvæsen, politivæsen, fængselsvæsen o. lign.;
- 3) Anden virksomhed med kulturelt formål.

Stk. 2. Ligeledes fastsætter arbejds- og socialministeren efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet samt vedkommende fagminister og faglige hovedorganisationer regler for, hvorvidt og i hvilket omfang arbejde udført af funktionærer i overordnet eller anden betroet stilling, statens og kommunernes tjenestemænd eller af repræsentanter, agenter og handelsrejsende udenfor virksomhedens faste arbejdssted skal være omfattet af bestemmelserne i dette afsnit.

Stk. 3. Tvivlsspørgsmål om, hvorvidt en virksomhed omfattes af bestemmelserne i dette afsnit, afgøres af arbejds- og socialministeren efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet.

Stk. 4. Under ekstraordinære forhold kan arbejds- og socialministeren træffe bestemmelse om, at virksomheder, der fremstiller og leverer materiel og fornødenheder af enhver art til forsvarsvæsenet, fritages for at følge de i §§ 32 og 33 anførte bestemmelser om arbejdstid m. v.

Kapitel 5. Arbejdstidens beliggenhed.

§ 32.

Stk. 1. Arbejdstiden skal tilrettelægges således, at der i hvert døgn gives arbejderne en hvileperiode af mindst 11 på hinanden følgende timer. I virksomheder, der arbejder med flerholdsdrift, kan hvileperioden ved holdskifte nedsættes til 8 timer. Samme nedsættelse kan ske i de i stk. 2, nr. 6, 7, 10 og 12 nævnte tilfælde.

Stk. 2. I hvileperioden skal indbefattes tiden fra kl. 22 til kl. 6 (nattehvile), for, brødfabrikkers, brød- og kagebageriers samt konditoriers værksteders vedkommende dog tiden fra kl. 20 til kl. 3. Herfra undtages dog:

- 1) post-, telegraf- og telefonvæsenet samt fyrvæsenet;
  - 2) transportvirksomhed — herunder lastning og losning i påtrængende tilfælde — og de for transportmidlers vedligeholdelse nødvendige, uopsættelige arbejder;
  - 3) vand-, gas- og elektricitetsværker og andre virksomheder, der tjener et alment formål, for så vidt angår de til driftens vedligeholdelse nødvendige arbejder;
  - 4) hotel- og restaurationsvirksomheder samt forlystelsesetablissementer;
  - 5) arbejde med fremstilling og distribuering af dagblade;
  - 6) arbejde i brød- og kagebagerier samt konditorier, for så vidt angår følgende tidsrum:
- 6 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev.lovforslag).

- a. Kl. 2—3 natten før søndage og natten forud for fastelavnsmandag, 1. og 2. påske-dag, 1. og 2. pinsedag samt grundlovsdagen;
  - b. natten forud for juleaftensdag og nytårsaftensdag;
  - c. indtil 20 nætter i hvert kalenderår efter arbejdsgiverens eget valg. Det er dog en betingelse herfor, at der senest 2 døgn forinden det tidspunkt, da denne bestemmelse ønskes benyttet, er tilstillet vedkommende overingeniør ved arbejdstilsynet anmeldelse herom; arbejderne skal have godtgjort en tilsvarende arbejdsfrihed i løbet af samme eller efterfølgende uge;
  - d. i det omfang, hvori arbejdstilsynet i anledning af ombygning eller reparation af arbejdslokale, bageovn eller maskineri meddeler en virksomhed tilladelse til at påbegynde arbejdet forud for kl. 3 i egne eller et andet bageris lokaler. I virksomheder, hvor der findes særlig ovnpasser, maskinpasser eller fyrbøder ved siden af det egentlige bageripersonale, kan de førstnævnte personer dog uden videre foretage løbende reparationer og tilpasninger ved ovn, maskiner og fyr;
  - e. overskridelse efter kl. 20 som følge af uheld eller andre rent ekstraordinære forhold ved tilvirkningen.
- 7) arbejde i sådanne brødfabrikker — herunder virksomheder, der fremstiller knækbrød og skibsbrød — samt brød- og kagebagerier, som arbejder i 2-holds drift med fremstilling af rugbrød, knækbrød og skibsbrød, for så vidt angår følgende tidsrum:
- a. kl. 20—22, i hvilken tid det strengt nødvendige mandskab kan anvendes ved udbagning, hensætning af brød i brødkamre og eventuel stabling af brød. Arbejdet skal udføres på skift mellem de beskæftigede arbejdere i henhold til nærmere aftale inden for den enkelte virksomhed, og de ved arbejdet anvendte arbejdere må — bortset fra holdskifte — tidligst påbegynde arbejdet kl. 6 næste dag;
  - b. 4 nætter før samt natten efter 2 sammenhængende helligdage og officielle fridage;
  - c. natten forud for dagen før helligdage, der ikke falder på en søndag, eller før officielle fridage og natten efter sådanne dage;
  - d. i det omfang, hvori pasning og fyring af gasovne og kedler må foretages i tiden mellem kl. 20 og kl. 3;
  - e. i tilsvarende omfang som angivet foran under pkt. 6 d og e.
- 8) mejerier og mælkeforsyninger, for så vidt angår tiden fra kl. 5—6;
- 9) virksomheder med døgndrift, jfr. § 35, og andre virksomheder, der arbejder med flerholdsdrift, for så vidt angår tiden fra kl. 22—24;
- 10) kontor- og lagerarbejde i en periode af indtil 14 dage årlig i forbindelse med virksomhedens årlige regnskabs- og statusopgørelse eller i forbindelse med udsalg, dog kun for så vidt angår tiden fra kl. 22—24;
- 11) arbejde, som omfattes af bestemmelserne i lukkelovens § 4;
- 12) arbejde i butikker og lagre i de sidste 14 dage forud for juleaften, dog kun for så vidt angår tiden fra kl. 22—24;
- 13) arbejde, der alene eller for den væsentligste del består i at holde vagt;
- 14) nødvendigt arbejde ved pasning af dyr og planter;
- 15) forberedende eller supplerende arbejder, udførelse af reparationer, renholdelse, oprydning eller optælling af varer, for så vidt disse arbejder er nødvendige af hensyn til en virksomheds normale gang og ikke kan udføres indenfor den normale arbejdstid;

16) arbejde, som er uomgængelig nødvendigt, for at anlæg, maskiner, råstoffer eller produkter ikke skal tage skade.

Stk. 3. Den i stk. 2 fastsatte nattehvile gælder for brødfabrikkers, brød- og kagebageriers og konditoriers vedkommende også arbejde, udført af arbejdsgiveren personlig, hans hustru eller børn under 18 år.

§ 33.

Stk. 1. I tilfælde, hvor naturomstændigheder, ulykker eller andre lignende uforudsete begivenheder har forstyrret den regelmæssige drift eller udsætter den for forstyrrelser, kan arbejdstilsynet efter derom modtaget skriftligt andragende og for en nærmere begrænset tid tilstede afvigelse fra bestemmelserne i § 32, indtil den regelmæssige drift atter er tilvejebragt eller sikret. Når arbejdets udførelse efter sin natur ikke kan opsættes, eller når en indtrådt forstyrrelse eller skade kræver uopholdelig udbedring, skal det dog være tilstrækkeligt, at skriftlig meddelelse om den derved nødvendiggjorte afvigelse snarest muligt efter arbejdets påbegyndelse afgives til arbejdstilsynet.

Stk. 2. Endvidere kan direktøren for arbejdstilsynet tillade afvigelse fra bestemmelsen i § 32, stk. 2, 1. punktum, om nattehvile, for så vidt angår presserende arbejde, som skyldes ekstraordinære omstændigheder, som arbejdsgiveren ikke på anden måde kan imødegå.

§ 34.

Arbejdstiden skal være afbrudt af passende beliggende hvile- eller spisepauser af tilstrækkelig varighed. Herom udfærdiger arbejds- og socialministeren efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet en nærmere vejledning, i hvilken der vil være at optage bestemmelser om, hvorvidt og i hvilket omfang reglen i 1. punktum skal finde anvendelse på døgndriftsvirksomheder, jfr. § 35.

§ 35.

Stk. 1. Ved virksomheder med døgndrift forstås virksomheder, der er i gang i mere end 20 timer af døgnet. Er en virksomhed vel i gang mere end 20 timer, men foregår produktionsprocessen helt uden medvirken af menneskelig arbejdskraft i 4 eller flere samlede timer af døgnet, foreligger der dog ikke døgndrift i denne lovs forstand.

Stk. 2. I virksomheder med døgndrift må ingen arbejder, som deltager i døgndriften, have en længere brutto-arbejdstid end 8 timer i døgnet; ved holdskifte kan brutto-arbejdstiden udstrækkes til højst 16 timer i døgnet, men det må herved iagttages, at brutto-arbejdstiden ikke for nogen af de i døgndriften deltagende arbejdere i tre på hinanden følgende uger bliver længere end 144 timer. Der bortses fra en sådan overskridelse af brutto-arbejdstiden, som nødvendiggøres ved forsvarlig afløsning eller reparationer, sygdom eller ferieperiode, et bestemt arbejdes fuldførelse o. lign. Bestemmelserne gælder ikke i de tilfælde, hvor en virksomhed i medfør af § 33 opnår tilladelse til at arbejde i døgndrift.

Stk. 3. Såfremt det viser sig ugørligt for enkelte virksomheder at få det fornødne antal arbejdere, kan arbejds- og socialministeren efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet, arbejdsrådet og den pågældende arbejdsgiver- og arbejderorganisation meddele tilladelse til afvigelse fra bestemmelserne i stk. 2. Det samme gælder i tilfælde, hvor der ved overenskomst mellem arbejdsgivere og arbejdere er vedtaget regler om den daglige bruttoarbejdstid, som afviger fra bestemmelserne i stk. 2, men som skønnes at være lige så gunstige for arbejderne.

Stk. 4. Foranstående regler gælder ikke for virksomheder, som kun midlertidigt — i alt fald ikke udover 1 måned i løbet af 1 kalenderår — anvender døgndrift.

Stk. 5. I brødfabrikker og virksomheder, der fabrikerer knækbrød, skibsbrød og biscuit, samt brød- og kagebagerier er det ikke tilladt at udføre døgndriftsarbejde, bortset fra ekstraordinære forhold, jfr. § 32, stk. 2, pkt. 7, og § 33.

Kapitel 6. Søn- og helligdagsfrihed.

§ 36.

Stk. 1. I de af afsnit III omfattede virksomheder er det forbudt at anvende arbejdere (medhjælpere) til arbejde i tiden fra den normale arbejdstids ophør lørdag til kl. 6 påfølgende mandag såvel som på folkekirkens øvrige helligdage, idet helligdagsdøgnet da regnes fra et tidspunkt, der ligger mindst 24 timer forud for normal arbejdstids begyndelse den påfølgende søgnedag. På grundlovsdagen må der ikke arbejdes efter kl. 12.

Stk. 2. Fra bestemmelserne i stk. 1 undtages:

- 1) de i § 32, stk. 2, under nr. 1—4 og nr. 10—16 nævnte virksomheder og arbejder;
- 2) arbejde med fremstilling og distribuering af dagblade i det omfang, som nærmere fastsættes af arbejds- og socialministeren efter forhandling med vedkommende organisationer samt direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet.
- 3) arbejde i butikker og lagre m. v. i den tid, i hvilken det ifølge lukkelovgivningen er tilladt at holde dem åbne for ekspedition;
- 4) brødfabrikker, brød- og kagebagerier samt konditorier, for så vidt angår tiden indtil kl. 20 lørdag aften, mellem kl. 3 og kl. 20 søndag og fra kl. 3 mandag morgen samt i øvrigt i det omfang, hvori det er fastsat i § 32, stk. 2, nr. 6 og 7.
- 5) mejerier og mælkeforsyninger, for så vidt angår tiden fra kl. 5 til kl. 12 pågældende helligdag samt i tiden efter kl. 5 den påfølgende søgnedag.

Stk. 3. De i § 33, stk. 1 og 2, omhandlede regler finder tilsvarende anvendelse med hensyn til søn- og helligdagsarbejde.

§ 37.

Stk. 1. Arbejds- og socialministeren er bemyndiget til efter indhentet erklæring fra direktøren for arbejdstilsynet, arbejdsrådet samt fra vedkommende arbejdsgiver- og arbejderorganisationer at tilstede undtagelser fra det i § 36, stk. 1, indeholdte forbud mod arbejde på søn- og helligdage i følgende tilfælde:

- a) når pågældende virksomheder efter deres natur kun kan drives på bestemte tider af året eller er afhængige af elementære drivkræfter eller andre uregelmæssigt virkende forhold;
- b) når hensyn til befolkningens forsyning med livsfornödenheder gør det nødvendigt;
- c) når pågældende virksomheder ifølge deres beskaffenhed kræver uafbrudt drift;
- d) når der mellem arbejdsgivere og arbejdere i pågældende virksomheder er afsluttet bindende overenskomst om søn- og helligdagsarbejde.

Stk. 2. Det skal i dispensationen bestemmes, i hvilket omfang der skal gives arbejderne frihed på søn- og helligdage.

Stk. 3. De i stk. 1 nævnte tilladelser må kun meddeles i det omfang, hvori det efter forholdene skønnes nødvendigt.

§ 38.

Stk. 1. Som erstatning for den fritid, som pågældende arbejdere måtte miste i henhold til § 36, stk. 2, eller § 37, skal der gives dem anden samlet fritid ved bortfald af tilsvarende antal arbejdstimer indenfor den normale arbejdstid i faget eller det faglige område. Arbejds- og socialministeren fastsætter efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet samt vedkommende arbejdsgiver- og arbejderorganisationer nærmere regler herom under hensyntagen til de særlige forhold, som måtte gøre sig gældende i de enkelte fag.

Stk. 2. Fra bestemmelsen i stk. 1 undtages det i § 32, stk. 2, nr. 5, nævnte arbejde, for så vidt angår de ved distribuering beskæftigede arbejdere, hvis ugentlige arbejdstid ikke overstiger 48 timer.

Afsnit IV.

Kapitel 7. Barselhvile m. v.

§ 39.

Indtil der måtte blive udstedt nye lovbestemmelser angående kvindelige arbejders adgang til barselhvile, opretholdes — med gyldighed for nærværende lovs område — følgende i § 29, stk. 1 og 4, i lov nr. 143 af 29. april 1913 om arbejde i fabrikker m. v. indeholdte bestemmelser:

Ingen kvindelig arbejder må i de første 4 uger efter sin nedkomst indtræde i det af loven omfattede arbejde, medmindre det ved lægeattest godtgøres, at dette kan ske uden skade for hendes egen eller barnets sundhed.

I virksomheder, hvor 25 kvinder eller derover er beskæftigede, skal der være et særligt, i den kolde årstid opvarmet lokale, hvor de arbejdende mødre kan give die.

Afsnit V.

Særlige bestemmelser angående børns og unge menneskers arbejde.*Kapitel 8. Lavalder m. m.*

§ 40.

Stk. 1. Til erhvervsmæssigt arbejde må børn ikke benyttes, før de er fyldt 14 år og lovligt udkrevet afskolen. Samme aldersgrænse gælder for beskæftigelse af børn ved ikke-erhvervsmæssigt arbejde, der frembyder sundheds- eller ulykkesfare, herunder pasning eller betjening af maskiner, apparater og andre tekniske hjælpemidler, selv om arbejdet udføres i en arbejdsgivers private husholdning eller i virksomheder, hvor arbejdet alene udføres af medlemmer af arbejdsgiverens familie.

Stk. 2. Arbejds- og socialministeren kan efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet tillade, at børn over 12 år anvendes til arbejde i fri luft, når arbejdet efter sin beskaffenhed udføres lejlighedsvis, i det omfang og på de vilkår, som hensynet til børnenes helbredstilstand, udvikling og skolegang gør det forsvarligt. Der kan dog ikke i henhold til denne bestemmelse meddeles tilladelse til børns anvendelse ved arbejde af den art, der omhandles i stk. 1, 2. punktum.

Stk. 3. Der kan af arbejds- og socialministeren efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet samt vedkommende fagminister fastsættes regler, hvor-

efter der i hvert enkelt tilfælde kan gives tilladelse til at lade børn under 14 år optræde i en offentlig forestilling samt deltage som skuespillere eller statister ved optagelse af films, i det omfang, og på de vilkår, hensynet til børnenes helbredstilstand, udvikling og skolegang gør det forsvarligt.

Stk. 4. Arbejds- og socialministeren fastsætter efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet samt vedkommende fagminister en højere lavalder end 14 år for anvendelse af unge mennesker ved arbejde, som efter dets beskaffenhed eller de omstændigheder, under hvilke det udføres, er farligt for unge menneskers liv og lemmer, helbred og udvikling eller moral, jfr. i øvrigt herved § 9 og § 21, stk. 5.

Stk. 5. Arbejds- og socialministeren bemyndiges til efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet samt vedkommende fagminister at fastsætte en højere lavalder end 14 år for unge menneskers beskæftigelse ved ambulantly handel på offentligt sted, ved anden ambulantly virksomhed og ved udstillinger af varer uden for butikker o. lign.

§ 41.

Forinden en arbejdsgiver antager en person under 18 år til arbejde, skal han forvise sig om pågældendes alder gennem en fødselsattest. For den første udstedelse af fødselsattest i dette øjemed gives ingen betaling.

§ 42.

Stk. 1. Enhver virksomhed, der beskæftiger personer under 18 år, skal sørge for, at enhver af disse senest 4 uger efter antagelsen forsynes med en arbejdsbog. Fratræder den pågældende pladsen før sit fyldte 18. år, udleveres bogen ham til brug i en eventuel ny plads.

Stk. 2. Arbejds- og socialministeren fastsætter nærmere regler for bogens indretning og førelse. Arbejdsbogen betales af arbejdsgiveren.

§ 43.

Stk. 1. Senest 4 uger efter, at en arbejdsgiver har antaget en person under 18 år til arbejde, skal han foranledige den pågældende undersøgt af en læge, medmindre den pågældende møder med en lægeattest, der ikke er over $\frac{1}{2}$ år gammel, og som vedrører arbejde af lignende art. Lægen sender omgående attesten til den overingeniør ved arbejdstilsynet, i hvis kreds virksomheden er beliggende. For så vidt attestens oplysninger om den unge persons helbredstilstand gør hans anvendelse til det arbejde, hvortil han er antaget, utilrådelig eller nødvendiggør, at der træffes særlige foranstaltninger til værn om ham — begrænsning af arbejdstid, særlige beskyttelsesforanstaltninger eller andet — skal overingeniøren omgående meddele dette til såvel den unge person (eventuelt tillige til hans forældre eller værge) som til arbejdsgiveren og i fornødent omfang træffe aftale med denne om sådanne foranstaltninger. For så vidt overingeniøren efter attestens indhold skønner det påkrævet, kan han nedlægge forbud mod den unges anvendelse til arbejde i virksomheden helt eller delvis, og i så fald giver han underretning som foran angivet. Anser overingeniøren det efter attestens indhold for tvivlsomt, om den unge bør anvendes til det pågældende arbejde, forelægger han sagen for det i stk. 4 nævnte udvalg. Har lægen i attesten klart tilkendegivet, at han anser pågældende for anvendelig eller uanvendelig, og mener overingeniøren ikke at kunne tiltræde lægens skøn, skal sagen i alle tilfælde forelægges udvalget, der indhenter en erklæring fra vedkommende arbejdslæge, jfr. § 50, stk. 3. Foranstående bestemmelser finder

ikke anvendelse i tilfælde, hvor arbejdsforholdet er iværksat under medvirken af invalideforsikringsretten. Såfremt overingeniøren finder et af disse arbejdsforhold utilrådeligt, henleder han invalideforsikringsrettens opmærksomhed herpå. Er retten ikke enig med overingeniøren, forelægges sagen for det i stk. 4 nævnte udvalg; dettes afgørelse af spørgsmålet er endelig.

Stk. 2. Fornyeede lægeundersøgelser skal finde sted med højst 1 års mellemrum, indtil vedkommende fylder 18 år. De i stk. 1 indeholdte bestemmelser finder tilsvarende anvendelse i disse tilfælde.

Stk. 3. Arbejds- og socialministeren kan efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet bestemme, at personer under 18 år inden for enkelte fag skal undersøges, umiddelbart forinden de begynder arbejdet i faget, samt under deres beskæftigelse underkastes hyppigere regelmæssige lægeundersøgelser end i stk. 2 angivet. Undersøgelsen skal foretages af en af arbejdstilsynets læger eller af en dertil af direktøren for arbejdstilsynet udpeget læge, der skal foretage indberetning til arbejdstilsynet om undersøgelsen.

Stk. 4. Der nedsættes af arbejds- og socialministeren et lægeligt-teknisk fællesudvalg, bestående af en repræsentant for sundhedsstyrelsen, en repræsentant for invalideforsikringsretten, overlægen ved arbejdstilsynet eller en anden af arbejdstilsynets læger samt 2 overingeniører ved arbejdstilsynet, hvoraf den ene skal gøre tjeneste i København, den anden i provinsen. Direktøren for arbejdstilsynet fungerer som formand for udvalget. Udvalget træffer afgørelse i de udvalgte forelagte tvivlsspørgsmål vedrørende tilladeligheden af at anvende unge mennesker til arbejde i de under nærværende lov hørende virksomheder under hensyn til deres helbredstilstand og skal iøvrigt ved offentliggørelse af udvalgets afgørelser og på anden måde — i videst muligt omfang — give vejledning om nævnte forhold.

Stk. 5. Nærmere regler vedrørende fremgangsmåden ved de foran omhandlede lægeundersøgelser samt for betalingen for foretagelse af disse og udstedelsen af de fornødne lægeerklæringer fastsættes af arbejds- og socialministeren efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet, for lægeerklæringerne affattelse og betalingens vedkommende efter samråd med indenrigs- og boligministeren.

Stk. 6. Betalingen for lægeundersøgelsen og for udstedelsen af den fornødne attest herom afholdes af arbejdsgiveren. For så vidt det ikke er muligt at foretage lægeundersøgelsen uden for arbejdstiden, er arbejdsgiveren forpligtet til at give arbejderen den hertil fornødne frihed uden tab af arbejdsindtægt.

§ 44.

De i kapitel 8 indeholdte bestemmelser kommer også til anvendelse på følgende områder:

- 1) Erhvervsmæssigt arbejde, der udføres alene af sådanne medlemmer af arbejdsgiverens familie, som hører til hans husstand, jfr. § 1, stk. 2, nr. 2.
- 2) Luftfartstjeneste, jfr. § 1, stk. 2, nr. 5.

Kapitel 9. Arbejdstidens beliggenhed, normalarbejdstid, hvilepauser.

§ 45.

Stk. 1. Arbejdstiden skal tilrettelægges således, at der i hvert døgn gives arbejdere under 18 år en hvileperiode af mindst 12 på hinanden følgende timer.

Stk. 2. I hvileperioden skal indbefattes tiden fra kl. 18 til kl. 6 (nattehvile).

Herfra undtages dog:

- 1) Hotel- og restaurationsvirksomheder samt forlystelsesetablissementer for tiden indtil kl. 20 for kvindelige arbejdere under 18 år og kl. 22 for mandlige arbejdere under 18 år;
- 2) Barber- og frisørvirksomheder indtil det tidspunkt om aftenen, fra hvilket virksomhedernes betjening af publikum i henhold til bestemmelserne i lukkelovgivningen skal ophøre;
- 3) Butikker, udleveringssteder, lagre, auktionslokaler o. lign. indtil det tidspunkt om aftenen, fra hvilket virksomhedernes betjening af publikum i henhold til bestemmelserne i lukkelovgivningen skal ophøre;
- 4) Kontor- og lagerarbejde i en periode af indtil 14 dage årlig i forbindelse med virksomhedens årlige regnskabs- og statusopgørelse, dog kun for så vidt angår unge arbejdere over 16 år, og kun for så vidt angår tiden indtil kl. 22 og under forudsætning af, at der mellem kl. 17 og kl. 19 indrømmes dem en times spise- og hviletid;
- 5) Arbejde i butikker og lagre i de sidste 14 dage forud for juleaften, dog kun for så vidt angår unge arbejdere over 16 år, og kun for så vidt angår tiden indtil kl. 22 og under forudsætning af, at der mellem kl. 17 og 19 indrømmes dem en times spise- og hviletid;
- 6) Detailforretninger i 2 udsalgs måneder for deltagelse sammen med det udlærte personale i fornødent oprydningsarbejde samt mærkning af varer og lign., dog kun for så vidt angår unge arbejdere over 16 år og kun for tiden indtil kl. 22 og under forudsætning af, at der indrømmes en times spise- og hviletid umiddelbart efter forretningens lukketid;
- 7) Arbejde i tilfælde, hvor landets interesse under en nødsituation kræver det, dog kun for så vidt angår unge mennesker over 16 år.

Stk. 3. Arbejdstiden for unge arbejdere, der besøger faglige undervisningsanstalter, skal lægges således, at den ikke hindrer dem i at følge undervisningen i den fastsatte undervisningstid.

Stk. 4. Arbejds- og socialministeren er beføjet til efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet på sådanne vilkår, som nødvendiggøres ved hensynet til de pågældendes sundhed, moral og eventuelle skolegang, at give børn og unge mennesker under 18 år personlige tilladelser til et begrænset antal gange om ugen om natten at optræde på offentlige forlystelsessteder eller at medvirke ved optagelse af films. De pågældendes arbejdstid kan dog ikke herved udstrækkes til efter midnat, og der skal gives dem en hvileperiode af mindst 14 på hinanden følgende timer i døgnet.

Stk. 5. De i nærværende paragraf indeholdte bestemmelser kommer også til anvendelse på arbejde, der udføres alene af sådanne medlemmer af arbejdsgiverens familie, som hører til hans husstand, jfr. § 1, stk. 2, nr. 2, med mindre der er tale om arbejde, som ikke kan anses for farligt eller skadeligt for de pågældende.

§ 46.

Den adgang, som § 36, stk. 2, og § 37 giver til i et vist omfang at lade arbejde udføre på søn- og helligdage, omfatter ikke personer under 18 år. Dog er det tilladt sådanne at deltage i søn- og helligdagsarbejde i de i § 32, stk. 2, nr. 1, 2, 4, 5, 6, 7 og 8 omhandlede virksomheder samt i arbejde i butikker og lagre m. v. i den tid, i hvilken det ifølge lukkelovgivningen er tilladt at holde dem åbne for ekspedition på søn- og helligdage. De unge skal dog altid have et samlet ugentligt fridøgn.

F. t. l. om arbejderbeskyttelse.

§ 47.

Stk. 1. Den daglige arbejdstid for personer under 18 år må ikke overstige det antal arbejdstimer pr. dag, som er fastsat for fagets voksne arbejdere ved overenskomst mellem arbejdsgiver- og arbejderorganisationer. Såfremt sådan overenskomst ikke foreligger, fastsættes maksimalarbejdstiden for de unge arbejdere af et nævn, bestående af to af hver af de pågældende faglige organisationer udpegede medlemmer samt af en af Den faste Voldgiftsret udpeget formand. Findes der ingen faglige organisationer i pågældende fag, udpeges de medlemmer af nævnet, som repræsenterer henholdsvis arbejdsgiverne og arbejderne af Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund.

Stk. 2. Udover den ifølge stk. 1 gældende arbejdstid kan en virksomheds indehaver pålægge de unge arbejdere før arbejdets påbegyndelse at foretage det fornødne til tilrettelægning af dette eller efter arbejdets ophør at foretage fornøden oprydning på arbejdsstedet, medmindre det i lærlingelovens § 12, stk. 3, 3. punktum, omhandlede timetal vil blive overskredet. Den til tilrettelægning eller oprydning medgående tid må ikke udgøre mere end sammenlagt $\frac{1}{2}$ time daglig, og det samlede antal arbejdstimer, hvori de unge arbejdere i alt må beskæftiges, må under ingen omstændigheder overstige 9 timer pr. dag.

Stk. 3. Udover den ifølge stk. 1 gældende arbejdstid kan unge arbejdere over 16 år anvendes til arbejde under de i § 33, stk. 1, omhandlede forhold, i det omfang hvori det er nødvendigt.

Stk. 4. Arbejdstiden for personer under 18 år skal ligge samlet, kun afbrudt af passende spise- og hvilepauser, hvorom arbejds- og socialministeren fastsætter nærmere regler, jfr. § 34.

§ 48.

Udover den ifølge §§ 45—47 gældende arbejdstid må unge mennesker under 18 år ikke anvendes til noget arbejde i en under loven hørende virksomheds tjeneste i eller uden for sammes område.

Afsnit VI.

Tilsynet.

Kapitel 10. Arbejdstilsynet.

§ 49.

Stk. 1. Tilsynet med overholdelsen af denne lovs kap. 1—9 og de i henhold dertil udstedte forskrifter føres af arbejdstilsynet og det kommunale tilsyn under ledelse af et under arbejds- og socialministeren henlagt direktorat, hvis chef er direktøren for arbejdstilsynet.

Stk. 2. Arbejds- og socialministeren udfærdiger efter indhentet betænkning fra arbejdsrådet et reglement angående arbejdstilsynets hele virksomhed. Reglementet offentliggøres.

Stk. 3. Direktøren for arbejdstilsynet skal hvert år til arbejds- og socialministeren afgive en beretning om tilsynets virksomhed. Beretningen offentliggøres på den af arbejds- og socialministeren foreskrevne måde.

§ 50.

Stk. 1. Under direktoratet ansættes et teknisk og et lægeligt tilsynspersonale samt et laboratoriepersonale.

Stk. 2. Det stedlige tilsyn varetages af det tekniske tilsynspersonale — jfr. dog kap. 12 — som består af overingeniører, ingeniører og assistenter. Der kan i fornødent omfang

ansættes teknisk tilsynspersonale direkte til rådighed for direktoratet. I det omfang, hvori det er påkrævet, kan direktøren for arbejdstilsynet bestemme, at det stødlike tilsyn ved gennemførelsen af tilsynsarbejdet skal bistås af statens institut for arbejdshygiejne og dets personale.

Stk. 3. Det lægelige tilsynspersonale knyttes til direktoratet og består af arbejdslæger, som bistås af sundhedsplejersker.

Stk. 4. Embedslægerne deltager i udøvelsen af det sundhedsmæssige tilsyn efter regler, som fastsættes af arbejds- og socialministeren efter samråd med indenrigs- og boligministeren.

§ 51.

Stk. 1. Landet inddeles i tilsynskredse. Arbejds- og socialministeren træffer bestemmelse herom samt om det tekniske tilsynspersonales fordeling til kredsene. Hver kreds forestås af en overingeniør ved arbejdstilsynet.

Stk. 2. Til ansættelse som overingeniør eller ingeniør ved arbejdstilsynet kræves, at vedkommende har bestået en afsluttende eksamen ved Danmarks tekniske højskole eller har en anden lignende teknisk uddannelse, og at vedkommende har haft mindst 2 års ansættelse i praktisk virksomhed, så vidt muligt efter afsluttet eksamen. Til ansættelse som assistent ved arbejdstilsynet kræves fornøden teknisk uddannelse.

Stk. 3. De tilsynsførende skal have bopæl i den pågældende kreds efter arbejds- og socialministerens nærmere bestemmelse.

Stk. 4. Tilsynspersonalet må ikke direkte eller indirekte være økonomisk interesseret i de virksomheder, hvormed det fører tilsyn.

§ 52.

Stk. 1. Regelmæssigt tilsyn skal finde sted ved sådanne virksomheder, hvor arbejdet eller de forhold, hvorunder det foregår, kan medføre alvorligere ulykkestilfælde eller sygdom. I andre tilfælde skal tilsyn foretages stikprøvevis, samt når der sker anmeldelse, eller andre særlige forhold giver grund til at antage, at lovgivningen ikke bliver overholdt. Ulykkestilfælde af alvorlig karakter (herunder akutte forgiftningstilfælde) bør så vidt muligt omgående undersøges af tilsynet, jfr. § 56.

Stk. 2. Ved udøvelsen af tilsynet skal den tilsynsførende dels forvise sig om, hvorvidt loven overholdes, dels yde vejledning til opnåelse af lovens formål. Arbejdstilsynet bør virke for samarbejde mellem arbejdsgivere, arbejdsledere og arbejdere til fremme af den enkeltes forsigtighed, anvendelse af sikkerhedsforanstaltninger og fuldstændiggørelse af beskyttelsesindretninger. Arbejderne eller deres tillidsmænd har fri adgang til at gøre anmeldelse til arbejdstilsynet om mangler eller uoverensstemmelser med loven i den virksomhed, hvori de er beskæftiget, men arbejderne og sikkerhedsrepræsentanterne bør dog i almindelighed først ved henvendelse til arbejdsgiveren eller dennes repræsentant søge vedkommende mangel eller uoverensstemmelse afhjulpet. Sådant anmeldelse skal betragtes som strengt fortrolig, og den tilsynsførende må ikke over for arbejdsgiveren eller hans repræsentant tilkendegive, at et tilsynsbesøg foretages som følge af en indgået klage.

§ 53.

Stk. 1. Arbejdslægerne foretager efter nærmere bestemmelse af direktøren for arbejdstilsynet undersøgelser af arbejdssygdommes forekomst og årsagsforhold med henblik på mulighederne for deres forebyggelse.

Stk. 2. Arbejdslægerne bistår arbejdstilsynet i hygiejniske spørgsmål, ligesom de efter direktørens nærmere bestemmelse bistår ved udførelsen af tilsynsgeringen.

Stk. 3. Arbejds- og socialministeren træffer bestemmelse om arbejdslægerens virksomhedsområde og bopæl.

Stk. 4. De i § 10 omhandlede undersøgelser foretages af arbejdslægerne eller af andre af direktøren for arbejdstilsynet dertil udpegede læger efter takster fastsat af arbejds- og socialministeren efter samråd med indenrigs- og boligministeren.

Stk. 5. Arbejdslægerne stilles til rådighed for arbejdsmedicinske klinikker (undersøgelsesstationer), som drives på offentlige sygehuse i samarbejde med arbejdstilsynet.

§ 54.

Stk. 1. Under direktoratet sorterer statens institut for arbejds-hygiejne, til hvilket er knyttet tilsynets laboratoriepersonale samt i fornødent omfang arbejds-læger og teknisk tilsynspersonale.

Stk. 2. Institutet udfører arbejds-hygiejniske undersøgelser og kontrolprøver med det formål at bistå direktoratet, det stedlige tilsyn og arbejds-lægerne i forebyggelsen og bekæmpelsen af ulykker og sundhedsskadelige påvirkninger, og det driver den i forbindelse hermed påkrævede videnskabelige forskning. Det står i fornødent omfang til rådighed for arbejdsrådet og arbejderbeskyttelsesfonden.

§ 55.

Stk. 1. Tilsynspersonalet har mod behørig legitimation til enhver tid ved dag eller nat adgang til enhver del af de under nærværende lov hørende arbejdssteder og til steder, hvor der er beskæftiget, eller hvor der er grund til at formode, at der er beskæftiget personer, som er omfattet af denne lov. Det er berettiget til at kræve forklaring af arbejdsgiveren samt — uden overværelse af andre vidner, end tilsynet skønner nødvendigt — af enhver, der beskæftiges eller formodes at være eller inden for de sidste 3 måneder at have været beskæftiget i virksomheden. Tilsynspersonalet er endvidere berettiget til at undersøge de registre, certifikater og lign., der skal foreligge i henhold til lovgivningen, ligesom det, hvor det er af betydning for at konstatere, hvorvidt en lovovertrædelse har fundet sted, kan kræve sig forelagt anden dokumentation. De i loven foreskrevne tilsynsbøger, arbejdsbøger, registre og lign. skal opbevares på et let tilgængeligt sted på eller ved arbejdsstedet. Tilsynspersonalet er endelig berettiget til at tage eller medtage prøver af materiale og stoffer, som anvendes eller behandles i virksomheder for at gøre dem til genstand for nærmere analyse, men arbejdsgiveren eller hans stedfortræder skal underrettes herom.

Stk. 2. For så vidt angår hjemmearbejde, for hvilket arbejds- og socialministeren i henhold til § 4 har fastsat regulativmæssige bestemmelser, har arbejdstilsynet adgang til arbejdsstederne i hjemmene efter regler, der bliver at fastsætte i pågældende regulativ.

Stk. 3. Tilsynspersonalet må ikke benytte sin stilling til at forskaffe sig andre oplysninger end sådanne, som er nødvendige for opfyldelsen af dets hverv. Det må ej heller offentlig eller privat give meddelelser om noget forhold vedrørende de tilsynet undergivne arbejdssteder og de der arbejdende personer, som er kommet til dets kundskab under udøvelsen af tilsynstjenesten, og som med rimelig grund kan forlanges hemmeligholdt, medmindre det er forpligtet til at udtale sig. Tavshedspligten gælder også, efter at de pågældendes arbejde i arbejdstilsynet er ophørt.

§ 56.

Stk. 1. Ved arbejdssteder, som er omfattet af nærværende lov, skal der, medmindre tilsynet finder det unødvendigt, forefindes en tilsynsbog, hvori tilsynet skal indføre bemærkninger om foretagne inspektioner, de derved fundne mangler og de i den anledning givne påbud samt om den tidsfrist, inden hvilken disse skal være udført. I virksomheder, der er undergivet kommunalt tilsyn, skal der altid findes en tilsynsbog (maskinsynsbog). Udskrevne tilsynsbøger skal opbevares i virksomheden i 5 år.

Stk. 2. På særlige blade i tilsynsbogen skal virksomheden notere de ulykkestilfælde af ikke helt ubetydelig karakter (herunder akutte forgiftningstilfælde), der overgår de i virksomheden beskæftigede personer, eller alvorligere hændelser, der kunne have medført ulykkestilfælde. Ligeledes skal den anføre, hvilke foranstaltninger der er truffet for at forebygge gentagelser. Ulykkestilfælde og forgiftninger af alvorligere karakter skal tillige straks anmeldes til vedkommende overingeniør ved arbejdstilsynet og erhvervslidelser til direktøren for arbejdstilsynet.

Stk. 3. Arbejdernes tillidsmænd skal have adgang til at gøre sig bekendt med de af tilsynet i tilsynsbogen indførte påbud.

Stk. 4. Såfremt virksomheden overgår til en ny indehaver, skal den tidligere indehaver overlade ham de på virksomheden opbevarede tilsynsbøger og meddelelser fra tilsynet.

Stk. 5. På arbejdssteder, hvor der ikke af arbejdstilsynet er påbudt tilsynsbog, skal tilsynets påbud i almindelighed afgives skriftligt.

Stk. 6. Tjenestemeddelelser, der af arbejdstilsynet tilsendes en virksomhed, skal opbevares af denne og vedlægges tilsynsbogen, hvor en sådan er påbudt.

§ 57.

Stk. 1. For så vidt tilsynet skønner det nødvendigt for at afværge en overhængende, betydelig fare for arbejdernes eller andres liv eller sundhed, kan det påbyde, at der ufortøvet træffes nødvendige foranstaltninger til imødegåelse af faren, eventuelt at brugen af pågældende tekniske hjælpemiddel eller driften af vedkommende dele af virksomheden standses i det omfang, hvori det er nødvendigt for at afværge faren.

Stk. 2. Er der ved et bygningsanlæg, en bedriftsindretning eller et teknisk hjælpemiddel indtruffet et brud eller anden skade, som har eller kunne have medført en ulykke, kan direktøren for arbejdstilsynet kræve, at det pågældende materiale på ejerens bekostning underkastes en undersøgelse på statsprøveanstalten eller ved en anden af direktøren udpeget institution.

§ 58.

Stk. 1. De af arbejdstilsynets tilsynskredse afgivne påbud og i øvrigt truffne afgørelser kan inden for et tidsrum af 3 uger indankes for direktøren for arbejdstilsynet.

Stk. 2. De af direktøren truffne afgørelser kan inden for et tidsrum af 14 dage indankes for arbejds- og socialministeren, der, forinden afgørelse træffes, afæsker arbejdsrådet en udtalelse over sagen. Ministerens afgørelse er endelig, for så vidt ikke andet er bestemt i nærværende lov.

Stk. 3. Indankningen har opsættende virkning med hensyn til udførelsen af vedkommende påbud. Dette gælder dog ikke for påbud, der vedrører de i § 57, stk. 1, nævnte forhold.

Stk. 4. De i § 1, stk. 8, indeholdte bestemmelser berøres ikke af nærværende paragraf.

§ 59.

Stk. 1. Direktøren for arbejdstilsynet udfærdiger efter forhandling med arbejdsrådet uddrag af nærværende lov og de forskrifter, der udstedes i henhold til loven. Uddraget skal tillige med en meddelelse om den tilsynsførendes navn og adresse opslås i let læselig form og på passende sted på de under loven hørende arbejdssteder. Arbejdstilsynet kan dog, hvor sådanne opslag findes upåkrævet, gøre undtagelser fra foranstående regel.

Stk. 2. Direktøren for arbejdstilsynet kan bestemme, at der på steder, hvor det af hensyn til sundheds- eller ulykkesfare skønnes påkrævet, skal anbringes opslag indeholdende advarsler eller forsigtighedskrav, som kan stilles i medfør af de ifølge loven gældende forskrifter.

§ 60.

Stk. 1. Skolekommissioner og andre offentlige myndigheder, som i deres virksomhed kommer til kundskab om forhold, der strider mod loven, er forpligtet til at gøre anmeldelse herom til arbejdstilsynet. De pågældende myndigheder er i øvrigt efter regler, der fastsættes af arbejds- og socialministeren efter forhandling med den minister, hvorunder pågældende myndighed hører, forpligtet til at yde tilsynet bistand under udøvelsen af dets virksomhed.

Stk. 2. Læger, sygehuse, hospitaler o. lign. er forpligtet til at foretage anmeldelse angående de erhvervs sygdomme, der måtte komme til deres kundskab. Arbejds- og socialministeren fastsætter efter forhandling med indenrigs- og boligministeren de nærmere regler for denne anmeldelse.

§ 61.

Stk. 1. I virksomheder, hvor der beskæftiges 10 arbejdere eller derover, skal arbejderne vælge en eller — efter arbejdstilsynets nærmere anvisning — flere sikkerhedsrepræsentanter til at repræsentere sig i spørgsmål om arbejdernes sikkerhed og sundhed. For så vidt arbejderne i vedkommende virksomhed har valgt tillidsmænd i henhold til en overenskomst mæssig ret hertil, skal sikkerhedsrepræsentanterne vælges blandt disse. Såvel arbejdsgiveren som vedkommende overingeniør ved arbejdstilsynet skal underrettes om, hvem der er valgt som sikkerhedsrepræsentant.

Stk. 2. Arbejds- og socialministeren kan efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet bestemme, at der for fag, faglige områder eller arbejdssteder, hvor det skønnes upåkrævet eller uhensigtsmæssigt at lade arbejdere være repræsenteret gennem en valgt sikkerhedsrepræsentant, gøres undtagelse fra bestemmelsen i stk. 1.

Stk. 3. Sikkerhedsrepræsentanten skal virke for et godt og forstående samarbejde mellem arbejdsgiveren og arbejderne i spørgsmål om sundheden og sikkerheden for de beskæftigede arbejdere. Sikkerhedsrepræsentanten har derfor krav på at blive taget med på råd i sådanne spørgsmål af såvel arbejdsgiveren som arbejdslederne, og han skal virke hen til, at arbejderne nøje overholder de bestemmelser, som måtte være fastsat med henblik på beskyttelse af arbejderne, jfr. § 6.

Stk. 4. Bliver sikkerhedsrepræsentanten under udførelsen af sit arbejde opmærksom på, at trufne beskyttelsesforanstaltninger er behæftet med fejl eller mangler, som ikke kan rettes på stedet, eller at maskiner eller arbejdsprocesser unødigt udsætter arbejderne for fare, eller bliver han fra anden side gjort opmærksom på sådanne forhold, skal han ufortøvet meddele det til arbejdsgiveren, som inden en rimelig tid skal give sikkerhedsrepræsentanten meddelelse om sin stilling til spørgsmålet, eventuelt om, hvad der i den anledning er foretaget.

Stk. 5. Hvor der er valgt sikkerhedsrepræsentanter for arbejderne, bør den tilsynsførende ved sine inspektioner jævnlig træde i forbindelse med sikkerhedsrepræsentanterne. Disse har fri adgang til at forelægge spørgsmål af sikkerheds- og sundhedsmæssig art for tilsynspersonalet, jfr. dog herved stk. 4.

Stk. 6. Vedkommende overingeniør ved arbejdstilsynet er forpligtet til på begæring at udlevere eksemplarer af almindelige anvisninger og forskrifter, som er udstedt vedrørende sikkerheden og sundheden for arbejdere i den pågældende art af virksomheder.

Stk. 7. I virksomheder, hvor de forhold, hvorunder arbejdet foregår, medfører særlig fare for arbejdernes sikkerhed eller sundhed, kan arbejds- og socialministeren efter indstilling fra direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet bestemme, at der skal oprettes en sikkerhedstjeneste, der skal rumme fornøden teknisk sagkundskab, derunder en repræsentation for arbejderne. Sikkerhedstjenesten organiseres og virker efter nærmere, af arbejds- og socialministeren fastsatte regler, hvori det bl. a. kan bestemmes, at sikkerhedstjenesten har pligt til at drøfte foreliggende spørgsmål angående arbejderbeskyttelse med den af arbejderne for sådanne spørgsmål valgte sikkerhedsrepræsentant.

Stk. 8. Såfremt der i henhold til overenskomst mellem vedkommende arbejdsgiver- og arbejderorganisation ved en virksomhed er oprettet et organ (samarbejdsudvalg eller lignende), der varetager de opgaver, der påhviler sikkerhedsrepræsentanterne, kan arbejds- og socialministeren efter indstilling fra direktøren for arbejdstilsynet og arbejdsrådet meddele fritagelse for, at der i pågældende virksomhed vælges sikkerhedsrepræsentanter. I så fald gælder reglerne i stk. 5 og 6 for arbejderne i vedkommende organ.

Kapitel 11. Arbejdsrådet.

§ 62.

Stk. 1. Arbejdsrådet består af en af kongen udnævnt formand, en læge og en professor ved Danmarks tekniske højskole, udnævnt af arbejds- og socialministeren efter indstilling af henholdsvis sundhedsstyrelsen og Danmarks tekniske højskole, og iøvrigt af 14 af arbejds- og socialministeren udnævnte medlemmer, hvoraf 7 arbejdsgivere og 7 arbejdere. Indenfor hver af disse grupper skal 2 repræsentere industri, 2 håndværk, 2 handel og transport og 1 landbrug. Af disse medlemmer skal mindst halvdelen af henholdsvis arbejdsgiver- og arbejderrepræsentanterne være bosat uden for Stor-København. — De mest repræsentative organisationer indenfor de nævnte erhvervsgrupper indstiller til arbejds- og socialministeren for hvert medlem, der skal vælges, 3 repræsentanter, af hvilke ministeren vælger 1. For de 7 arbejdsgiver- og arbejdermedlemmer vælges stedfortrædere på samme måde som med hensyn til de pågældende medlemmer bestemt. — I tvivlstilfælde afgør ministeren, hvilke organisationer der er de mest repræsentative. Samtlige 17 medlemmers virketid fastsættes til 6 år.

Stk. 2. En repræsentant for arbejds- og socialministeriet samt direktøren for arbejdstilsynet kan af arbejds- og socialministeren tilforordnes arbejdsrådet.

Stk. 3. Arbejdsrådets forretningsgang fastsættes af arbejds- og socialministeren.

§ 63.

Stk. 1. Såvel arbejds- og socialministeren som direktøren for arbejdstilsynet kan af-æske arbejdsrådet erklæring angående arbejderbeskyttelsesspørgsmål. Arbejdsrådet kan efter eget initiativ optage til drøftelse sager, der falder inden for nærværende lovs område,

og udtale sig om dem såvel overfor regeringen som overfor arbejdstilsynet. Rådet er navnlig berettiget til overfor arbejds- og socialministeren at fremsætte ønsker og forslag vedrørende lovgivningen om arbejderbeskyttelse.

Stk. 2. Arbejdsrådet skal hvert år til arbejds- og socialministeren afgive en beretning om rådets virksomhed. Beretningen offentliggøres på den af arbejds- og socialministeren foreskrevne måde.

Kapitel 12. Det kommunale tilsyn med maskiner og bedrifter.

§ 64.

Stk. 1. Under det kommunale tilsyn hører:

- 1) Landbrugsbedrifter, hvis drivkraft ikke overstiger 16 hk. Der bortses herved fra transportable motorer;
- 2) Kornmøller og foderstofforretninger, der normalt ikke beskæftiger flere end 3 arbejdere;
- 3) Andre bedrifter, hvis anlæg af direktøren for arbejdstilsynet er skønnet at frembyde ringe fare, og som det findes hensigtsmæssigt at lægge under det kommunale tilsyn.

Stk. 2. Virksomheder, i hvilke der som drivkraft anvendes damp eller generatorgas, kan dog ikke henføres under det kommunale tilsyn.

Stk. 3. Direktøren for arbejdstilsynet kan bestemme, at landbrugsbedrifter, kornmøller og foderstofforretninger, som efter stk. 1 ville henhøre under det kommunale tilsyn, skal henføres under arbejdstilsynet, såfremt de rummer fare af særlig karakter, eller de er forbundet med erhvervsvirksomhed af anden art.

Stk. 4. I tvivlstilfælde afgør direktøren for arbejdstilsynet, om en virksomhed skal henhøre under arbejdstilsynet eller under det kommunale tilsyn.

§ 65.

Stk. 1. I hver kommune uden for København vælges der af kommunalbestyrelsen en maskinsynsmand og en stedfortræder til at udføre hvervet i tilfælde af, at maskinsynsmanden har forfald. For så vidt kommunens folketal, udstrækning eller andre topografiske forhold gør det nødvendigt, og den overingeniør ved arbejdstilsynet, under hvis område kommunen hører, giver sit samtykke dertil, kan der dog vælges flere maskinsynsmænd i kommunen med hver sit område; der vælges da et tilsvarende antal stedfortrædere.

Stk. 2. I København vælges der af kommunalbestyrelsen et efter forhandling med direktøren for arbejdstilsynet fastsat antal maskinsynsmænd og lige så mange stedfortrædere.

Stk. 3. Som maskinsynsmænd og stedfortrædere skal så vidt muligt vælges maskinkyndige personer. Overingeniører ved arbejdstilsynet er udelukket fra at vælges.

Stk. 4. Maskinsynsmanden og stedfortræderen vælges for kommunalbestyrelsens funktionstid, dog at den periode, for hvilken de er valgt, løber til 1. juli. Genvalg kan finde sted. En person, der er fyldt, eller som i løbet af den periode, for hvilken valget gælder, fylder 65 år, kan ikke vælges eller genvælges, medmindre den overingeniør ved arbejdstilsynet, under hvis område kommunen hører, giver sit samtykke dertil.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal senest 8 dage efter, at valget er foregået, give den overingeniør ved arbejdstilsynet, til hvis område kommunen hører, meddelelse om valgets udfald.

Stk. 6. Hvervet som maskinsynsmand og stedfortræder er et borgerligt ombud. En person, der er fyldt 60 år, er dog ikke forpligtet til at modtage valg, og en person, som allerede har fungeret som maskinsynsmand i en periode af 4 år, er ikke forpligtet til at modtage genvalg før efter forløbet af 4 år. Om i øvrigt nogen har gyldig grund til at fordre sig fritaget for at vælges til maskinsynsmand eller stedfortræder, afgøres af kommunalbestyrelsen under appel til indenrigs- og boligministeriet eller amtsrådet.

Stk. 7. Maskinsynsmanden og stedfortræderen kan i valgperiodens løb afskediges af kommunalbestyrelsen, og sådan afskedigelse skal finde sted, når direktøren for arbejdstilsynet overfor kommunalbestyrelsen fremsætter begæring herom; samtidig med, at begæringen fremsættes, skal direktøren give vedkommende maskinsynsmand eller stedfortræder direkte underretning herom; den pågældende er berettiget til indenfor en frist af 14 dage at indanke direktørens afgørelse for arbejds- og socialministeren, og hans afskedigelse stilles i så fald i bero, indtil ministerens afgørelse foreligger.

§ 66.

Stk. 1. Maskinsynsmanden er forpligtet til at syne de under hans tilsyn hørende virksomheder i det omfang, som fastsættes i den i § 70 omhandlede instruks.

Stk. 2. I en efter direktøren for arbejdstilsynets bestemmelse indrettet protokol indfører maskinsynsmanden samtlige under hans tilsyn værende virksomheder og de på disse foretagne syn og ekstrasyn.

Stk. 3. For så vidt maskinsynsmanden ved sit eftersyn af en virksomhed finder mangler ved sikringen af dennes maskineri eller andre mangler, skal han i virksomhedens tilsynsbog give de fornødne påbud om manglernes afhjælpning og fastsætte fristen herfor. Inden en måned efter fristens udløb skal han foretage kontrolsyn på virksomheden for at påse, at manglerne ved maskineriet er afhjulpet.

Stk. 4. For så vidt det ved kontrolsynet viser sig, at maskinsynsmandens påbud ikke er efterkommet, skal maskinsynsmanden på særlig, dertil indrettet blanket, hvis formulering fastsættes af direktøren for arbejdstilsynet, afgive indberetning om de fundne mangler til den overingeniør ved arbejdstilsynet, indenfor hvis område virksomheden ligger. Overingeniøren træffer derefter i hvert enkelt tilfælde afgørelse af, hvorvidt arbejdstilsynet vil søge manglen afhjulpet ved at gå frem efter § 57 eller på anden måde. For så vidt overingeniøren mener, at der bør rejses tiltale, afgiver han indstilling herom til direktøren for arbejdstilsynet, for at denne kan foretage det videre fornødne. Maskinsynsmanden skal af arbejdstilsynet holdes underrettet om, hvad der af dette er foretaget for at få lovens krav gennemført, ligesom han skal have meddelelse om udfaldet af en eventuel politisag.

Stk. 5. De af maskinsynsmanden givne påbud kan af virksomhedens indehaver inden for et tidsrum af 14 dage indankes for den overingeniør ved arbejdstilsynet, inden for hvis område virksomheden ligger.

Stk. 6. Maskinsynsmændene er forpligtet til på begæring af direktøren for arbejdstilsynet uden særligt vederlag at uddele tryksager af beskyttelsesmæssig interesse til de virksomheder, som de fører tilsyn med. Direktøren skal, så vidt det er muligt, lægge det således tilrette, at uddelingen kan finde sted samtidig med maskinsynsmandens årlige eftersyn af virksomhederne.

§ 67.

Stk. 1. Maskinsynsmændene udfører deres hverv på eget ansvar, men under vejledning af overingeniørerne ved arbejdstilsynet.

Stk. 2. Som led i denne vejledning skal overingeniørerne ved arbejdstilsynet afholde møder med maskinsynsmændene og stedfortræderne og skal her forklare dem de krav, som skal stilles til beskyttelsesforanstaltninger ved de forskellige maskiner m. v., og de bestemmelser, hvis overholdelse de i øvrigt skal påse.

Stk. 3. Maskinsynsmændene og stedfortræderne er forpligtet til at deltage i disse møder, når de tilsiges af overingeniøren med mindst 3 dages varsel. For så vidt de måtte have forfald, skal de inden mødets afholdelse give underretning til overingeniøren, som skønner over, hvorvidt vedkommende forfald må anses for lovligt.

Stk. 4. For deltagelse i mødet får maskinsynsmændene og stedfortræderne befordringsgodtgørelse og dagpenge, jfr. § 69, stk. 2.

§ 68.

De i § 55 indeholdte bestemmelser om arbejdstilsynets adgang til de tilsyn undergivne virksomheder, om dets adgang til at skaffe sig oplysninger og om dets tavshedspligt finder tilsvarende anvendelse på maskinsynsmændene.

§ 69.

Stk. 1. Som vederlag for deres arbejde får maskinsynsmændene et af arbejds- og socialministeren fastsat beløb for hver virksomhed, som de har synet i vedkommende kalenderår.

Stk. 2. Reglerne for, hvilke beløb der tilkommer maskinsynsmændene og stedfortræderne i befordringsgodtgørelse og dagpenge for deltagelse i de i § 67 omhandlede vejledningsmøder, fastsættes af arbejds- og socialministeren.

Stk. 3. De maskinsynsmanden eller stedfortræderen i henhold til foranstående bestemmelser tilkommende beløb udbetales ham af statskassen gennem vedkommende kommune, efter at kommunalbestyrelsen har gennemgået opgørelsen i overensstemmelse med regler fastsat af arbejds- og socialministeren. Statskassen betaler endvidere den i § 66, stk. 2, omhandlede protokol samt maskinsynsmandens nødvendige portoudgifter.

§ 70.

Arbejds- og socialministeren udfærdiger instruks for maskinsynsmændene og sørger for, at de kommunale råd vejledes behørigt forud for valget af maskinsynsmænd.

Kapitel 13. Politiet.

§ 71.

Politiet yder arbejdstilsynet bistand i dets tilsyn med gennemførelsen af denne lovs bestemmelser og skal særlig bistå ved kontrollen med forbudet mod natarbejde og helligdagsarbejde og ved gennemførelsen af tilsynet med arbejde, der foregår under åben himmel, såsom lastnings- og losningsarbejde, bygge- og entreprenørarbejde og arbejde i grusgrave o. lign. De nærmere regler for samarbejdet mellem arbejdstilsynet og politiet fastsættes efter forhandling mellem arbejds- og socialministeren og justitsministeren.

Afsnit VII.

Kapitel 14. Straffebestemmelser m. v.

§ 72.

Stk. 1. Overtrædelse af denne lov eller de i medfør heraf udfærdigede forskrifter, påbud eller forbud straffes med bøde, for så vidt forholdet ikke efter lovgivningens almindelige regler medfører højere straf. Det samme gælder overtrædelse af de i medfør af § 59, stk. 2, udfærdigede opslag.

Stk. 2. Dersom noget barn eller ungt menneske under 18 år anvendes til arbejde i strid med bestemmelserne i denne lov eller de i medfør af denne udfærdigede forskrifter, er foruden arbejdsgiveren pågældendes forældre eller værge ifaldet bødestraf, såfremt arbejdet er foregået med deres vidende og vilje.

§ 73.

Direktøren for arbejdstilsynet kan efter forhandling med politiet på opholdsstedet udstede vedvarende eller tidsbegrænset forbud imod, at en arbejdsgiver, der ved dom for forbrydelse imod sædeligheden er anset med straf af fængsel, arbejds hus eller sikkerhedsforvaring, eller imod hvem der har været iværksat foranstaltning efter straffelovens § 70 i anledning af sådan forbrydelse, beskæftiger unge arbejdere eller kvinder.

§ 74.

Ingen af direktøren for arbejdstilsynet rejst sag vedrørende overtrædelse af nærværende lov eller de i medfør af samme udfærdigede forskrifter kan afgøres uden dom, derunder på den i retsplejelovens §§ 936 og 937 angivne måde, medmindre direktøren har samtykket deri.

§ 75.

Alle bøder i henhold til denne lov tilfalder statskassen.

Kapitel 15. Ikrafttrædelsesbestemmelser m. v.

§ 76.

Stk. 1. Denne lov træder i kraft den 1. april 1955.

Stk. 2. Det i § 32, jfr. § 35, stk. 5, indeholdte forbud mod om natten i 3-holds drift at fremstille rugbrød, knækbrød og skibsbrød træder i kraft straks.

§ 77.

Fra tidspunktet for nærværende lovs ikrafttræden ophæves:

Lov nr. 155 af 8. juni 1912 om arbejde i bagerivirksomheder og konditorier, jfr. lov nr. 229 af 9. juni 1920 om ændringer heri.

Lov nr. 143 af 29. april 1913 om arbejde i fabrikker m. v. samt det offentliges tilsyn dermed.

Lov nr. 62 af 12. februar 1919 om indførelse af 8 timers arbejdsdagen i fabrikvirksomheder med døgndrift.

Lov nr. 544 af 4. oktober 1919 om tilsyn med dampkedler på landjorden, jfr. lov nr. 104 af 28. marts 1923, lov nr. 121 af 4. april 1932 og lov nr. 136 af 28. marts 1951.

Lov nr. 309 af 28. juni 1920 om dansk dampkedel-, fabrik- og bagerilovgivnings ikrafttræden i de sønderjydske landsdele.

Lov nr. 145 af 18. april 1925 om børns og unge menneskers arbejde.

Lov nr. 71 af 31. marts 1926 om ændring af lov af 9. juni 1920 om arbejde i bagerivirksomheder og konditorier.

Lov nr. 109 af 31. marts 1933 og lov nr. 137 af 28. marts 1951 om ændringer i lov nr. 143 af 29. april 1913 om arbejde i fabrikker m. v. samt det offentliges tilsyn dermed.

§ 78.

Stk. 1. De i § 14 under nr. 1, 2 og 3, 2. punktum, givne regler skal over for arbejdssteder, der er indrettet før nærværende lovs ikrafttræden, kun kunne bringes til anvendelse i det omfang, hvori de også efter tidligere gældende lovgivning kunne kræves opfyldt. Efter forløbet af 10 år fra lovens ikrafttræden skal dog reglerne i § 14, nr. 2, om luftrum opfyldes.

Stk. 2. Undergår et arbejdssted, der omfattes af stk. 1, en efter arbejdstilsynets skøn væsentlig omdannelse, skal de i stk. 1 nævnte bestemmelser dog kunne forlanges opfyldt i det omfang, som efter forholdene findes muligt og rimeligt.

Stk. 3. Arbejdstilsynet skal inden for et tidsrum af 3 år fra lovens ikrafttræden undersøge, hvorvidt de i medfør af de hidtil gældende regler meddelte dispensationer fortsat kan og bør opretholdes. I benægtende fald skal tilsynet give vedkommende virksomhed meddelelse om, at dispensationen bortfalder senest 6 måneder efter meddelelsen.

Stk. 4. Indtil der i medfør af sundhedslovgivningen er udfærdiget de til publikums beskyttelse fornødne, generelle bestemmelser vedrørende bageriers og konditoriers indretning og benyttelse og vedrørende orden og renlighed i dem, forbliver de hertil sigtende bestemmelser i bageriregulativet af 17. marts 1931 i kraft, uanset om virksomhederne ikke anvender fremmed medhjælp, og tilsynet med overholdelsen føres af arbejdstilsynet i samme omfang som hidtil.

Stk. 5. De anordninger, regulativer og andre forskrifter, der i øvrigt er udfærdiget i henhold til de i § 77 nævnte love, forbliver i kraft med de ændringer, som følger af nærværende lov, indtil de måtte blive ændret eller ophævet.

Stk. 6. De ved lovens ikrafttræden fungerende maskinsynsmænd og stedfortrædere for disse fratræder deres hverv med udgangen af juni måned 1955. Inden dette tidspunkt skal der af kommunalbestyrelserne være foretaget valg til det kommunale tilsyn i overensstemmelse med denne lovs regler.

§ 79.

Denne lov gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget.

Nærværende lovforslag svarer til de i rigsdags-samlingerne 1948—49, 1949—50, 1950—51, 1951—52 og 1952—53 i folketinget fremsatte forslag til lov om arbejderbeskyttelse. Forslaget har i de foregående rigsdagssamlinger været undergivet udvalgsbehandling, men udvalgene har ikke nået at tilendebringe deres arbejde inden samlingernes ophør, jfr. for så vidt angår samlingen 1951—52 udvalgets beretning af 28. maj 1952 (rigsdags-tidende 1951—52, tillæg B. sp. 2521 ff.) og for så

vidt angår samlingen 1952—53 udvalgets beretning af 28. marts 1953 (rigsdagstidende 1952—53, tillæg B. sp. 1311—1312). Lovforslaget fremsattes derfor herved i samme affattelse som tidligere, dog at ikrafttrædelsesdatoen foreslås udskudt til 1. april 1955.

Der henvises iøvrigt til bemærkningerne til det i samlingen 1951—52 fremsatte forslag (rigsdags-tidende 1951—52, tillæg A. sp. 2721—2882).